

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

BULGARİSTAN TEKSTİL VE HAZIR GIYIM SEKTÖRÜ

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

1. Tekstil ve hazır giyim sanayiye yatırım potansyeli

Bulgaristan, tekstil ve hazır giyim alanında gelenekleri ve tecrübesi 19. yüzyılının sonuna dayanan bir ülkedir. 1947-1990 döneminde sanayide hızlı bir gelişim yaşanmıştır. Tekstil ve hazır giyim üretiminde 1991-1998 yılları arasında yaşanan düşüşten sonra piyasaya yabancı yatırımcıların girmesiyle birlikte sektör tekrar ayağa kalkmıştır. Sanayideki işletmelerin çoğu fason üretim üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Bulgaristan Ekonomi Bakanlığının verilerine göre, sektör ülkenin genel sanayi imalatının % 5'ini ve Bulgar sanayisi katma değerinin % 11'ini sağlamaktadır. Sektörde 100 000'den fazla kişi istihdam edilmekte, söz konusu rakam sanayide istihdam edilenlerin % 22'sine tekabül etmektedir.

Sektörde 3500 firma bulunmaktadır, bu firmaların büyük çoğunluğu (2800) hazır giyim üreticisidir. Ürünler orta, orta/lüks fiyat segmentindedir. Üretilen markalardan birkaçı Hugo Boss, Escada, Vivienne Westwood, Chloe, Guess, Armani Jeans, Betty Barclay, Mexx, Sonia Rykiel. Sektörde yer alan firmaların % 90'dan fazlası KOBİ niteliğinde olup, 110 binin üzerinde işçi çalışmaktadır. Bu rakam çalışan nüfusun % 5'ini oluşturmakta olup, devletten sonra en fazla kişinin istihdam edildiği sektördür. (*Euratex'in Bulletin 2014/3 raporuna göre 2013 yılında hazır giyim sektöründe çalışan işçi sayısı % 2 azalmıştır. Yatırımcıların hazır giyim sanayinde çalışacak işçi bulmada zorluk yaşayacağından endişe duyulmaktadır.*)

Diğer kilit avantajlar:

- ✓ İyi eğitilmiş, tecrübeli ve ucuz işgücü – tekstil sanayide ödenen ortalama ücretler Bulgar ekonomisi sektörlerinde ödenenlerin en düşüklerindedir;
- ✓ Modern tekstil ve hazır giyim ekipmanı sayesinde üretilen yüksek kaliteli ürünler ve fiyatta rekabetçi olma;
- ✓ AB, Rusya ve Orta Doğu gibi büyük piyasalara kolay erişim;
- ✓ AB yapısal fonları kapsamında finansman;
- ✓ Düşük işçilik maliyetleri. Minimum yasal asgari ücret 193 Euro. T&H işçisinin aylık ücreti 193-330 Avro civarında;
- ✓ Elektrik maliyeti % 20 KDV dahil 6-7 cent/kWh;
- ✓ Birçok firma yabancı partnerler ile CMT ve CM şeklinde çalışmaktadır. Böylelikle servis kaliteleri ve uzmanlıkları sürekli artmaktadır;
- ✓ AB sanayii üretimini koruma vizyonu çerçevesinde bu sektörün Bulgaristan'da korunması beklenmektedir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Devlet teşvikleri:

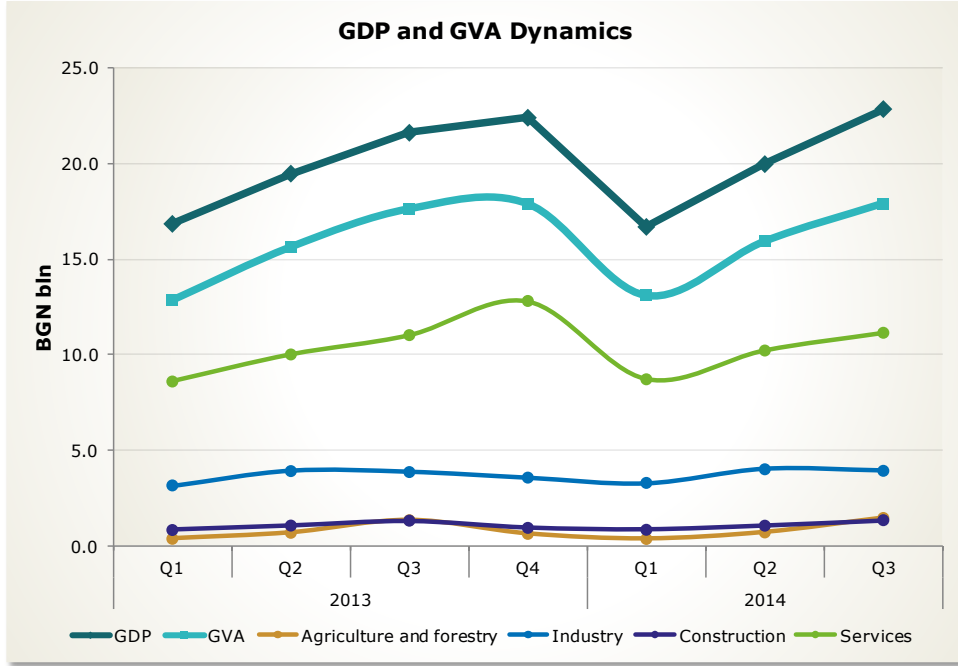
- ✓ Bulgaristan AB içerisinde iş maliyetleri en rekabetçi olan ülkelerden biridir;
- ✓ Özellikle başlangıç maliyetleri ve ofis kiralari çok rekabetçidir;
- ✓ Bulgaristan vergi açısından avantajlı bir ülkedir. 50 kişiden fazla çalışanın istihdam edildiği ve 5 Milyon Avro'dan fazla makine yatırımı yapıldığında 2 yıl boyunca KDV muafiyeti yapılmakta, kurumlar vergisi oranı % 0 - % 10 arasında değişmekte, Ar-Ge teşvikleri bulunmaktadır;
- ✓ Kişisel gelir vergisi % 10, KDV ise % 20'dir.

Maliye Bakanlığı verileri, Mart 2015 itibarıyla Bulgaristan'ın AB yapısal fonlarından sağlanan finansmanın % 79,37'sini kullanabildiğini göstermektedir. Operasyonel programlar kapsamında kullanılan finansmanın toplam rakamı 12 449 Milyar Bulgar Levası olarak açıklanmaktadır.

Tekstil ve Hazır Giyim Sanayiye İlişkin Olan AB Operasyonel Programlarının Öncelik Eksenleri		
Öncelik Eksenleri	Ödeme (BGN Milyon)	Kullanım yüzdesi
İşletmelerde inovasyon destekleri	227.458	% 67,20
İşletmelerde kullanılan teknoloji ve yönetimin geliştirilmesi	583.123	% 70,82
İşletmelerin gelişmesi için finansal araçlar	682.585	% 99,71
Bulgar ekonomisinin uluslararası pozisyonunun güçlendirilmesi	48.127	% 65,35
İşçilerin üretim ve adaptasyon kapasitesinin yükseltilmesi	282.707	% 77,41
Eğitim, Araştırma ve İş dünyası sektörleri arasındaki bağlantıları güçlendirmek	96.771	% 79,87

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

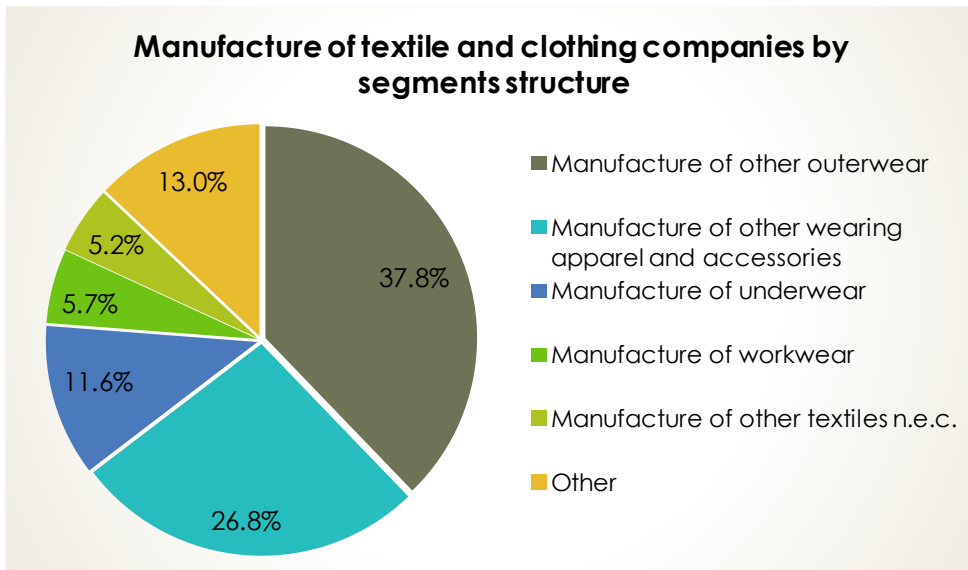
Source:

Editor's note: Construction's GVA is included in Industry's GVA for Q3 2014

NSI

2. Sektör analizi

Bulgaristan'da tekstil ve hazır giyim sektörü 2013 yılında 4696 şirket tarafından temsil edilmiştir. Bir önceki yıl bu rakam 3834 olarak kayıtlara geçmiştir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Tekstil ve hazır giyim firmaları ülke çapında eşit olarak yer almamaktadır. Şirketlerin en büyük bölümü başkent Sofya'dadır - 611 şirket, ardından 332 şirket ile Filibe ve 331 şirket ile Haskova gelmektedir.

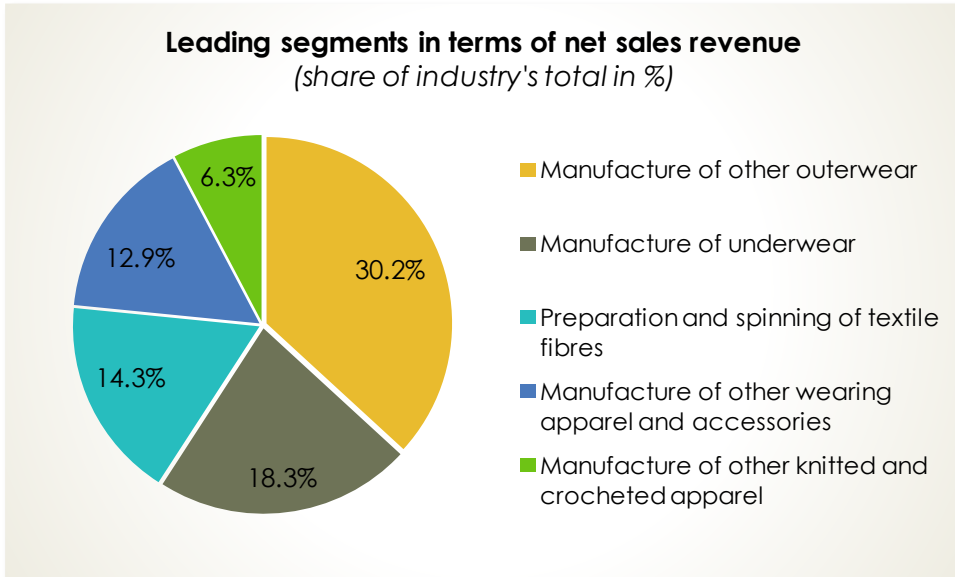
İstihdam

İstatistiklere göre 2013 yılı sonu itibarıyla tekstil ve hazır giyim sektöründe 116.719 kişi istihdam edilmektedir. 2012 yılında bu rakam 108.455 kişi olarak kayıtlara geçmiştir.

Piyasa büyüklüğü

Piyasa uzmanlarına göre, tekstil ve hazır giyim sektörünün gelişimine en büyük etkiyi amortisman giderleri ve sanayi hizmet gelirleri (fason işletmeler dahil) yapmaktadır. Amortisman giderleri 2012 yılında 105.587 Milyon Bulgar Levası iken, 2013 yılında 109.419 Milyon Bulgar Levası olarak gerçekleşmiştir. Sanayi hizmet geliri 2012 yılındaki 809.426 Milyon Bulgar Levasından 2013 yılında 974.293 Milyon Bulgar Levasına yükselmiştir.

2013 yılında Bulgaristan tekstil ve hazır giyim endüstrisindeki şirketlerin toplam gelirleri 3.035 Milyar Bulgar Levası olarak gerçekleşmiştir. Yıllık bazda satışlar 2012 yılına göre % 10,71 oranında bir artış sergilemiştir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

En yüksek büyüme % 56,01 oranıyla deri giysi üretimi tarafından kaydedilmiştir. Bu büyümeyi % 25,97 ile halı ve kilim imalatı takip etmektedir. En büyük düşüş % 75,01 oranıyla diğer teknik ve endüstriyel tekstil üretimi ve % 54,37 oranı ile kürk ürünleri imalatında kaydedilmiştir.

15.25%

Manufacture of other textiles n.e.c.

16.03%

Manufacture of other technical and industrial textiles

11.96%

Manufacture of non-wovens and articles made from non-wovens, except apparel

Maliyetler

2013 yılında tekstil ve hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin toplam harcamaları 2.997 Milyar Bulgar Levasına ulaşmıştır. Yıllık bazda toplam harcamalarda 2012 yılı ile kıyasla % 9,22 oranında artış gözlemlenmiştir.

Yıllık istihdam giderleri % 16,85 artarken, 2012 yılında 464 Bulgar Levası olan ortalama çalışma ücreti 2013 yılında 503 Bulgar Levasına ulaşmıştır. 2012 yılında 97 626 Milyon Bulgar Levası olan sosyal sigorta giderleri, 2013 yılında 112 413 Milyon Bulgar Levasına yükselmiştir.

Kar ve karlılık

Tekstil ve hazır giyim piyasasında faaliyet gösteren şirketlerin işletme kârı 2013 yılında % 31,96 oranında artarak toplam 219.039 Milyon Bulgar Levası olarak gerçekleşmiştir. Aynı zamanda sanayide çalışan başına işletme karı da yıllık % 22,6 oranında artmıştır.

Sonuç olarak 2012 yılında tekstil ve hazır giyim sektöründe kar marjı % 6,02 oranından 2013 yılında % 7,17 oranına yükseldi.

İşletme kârı farklı alt sektörler için değişse de en yüksek işletme kârı %15,25 olarak kaydedilmiştir.

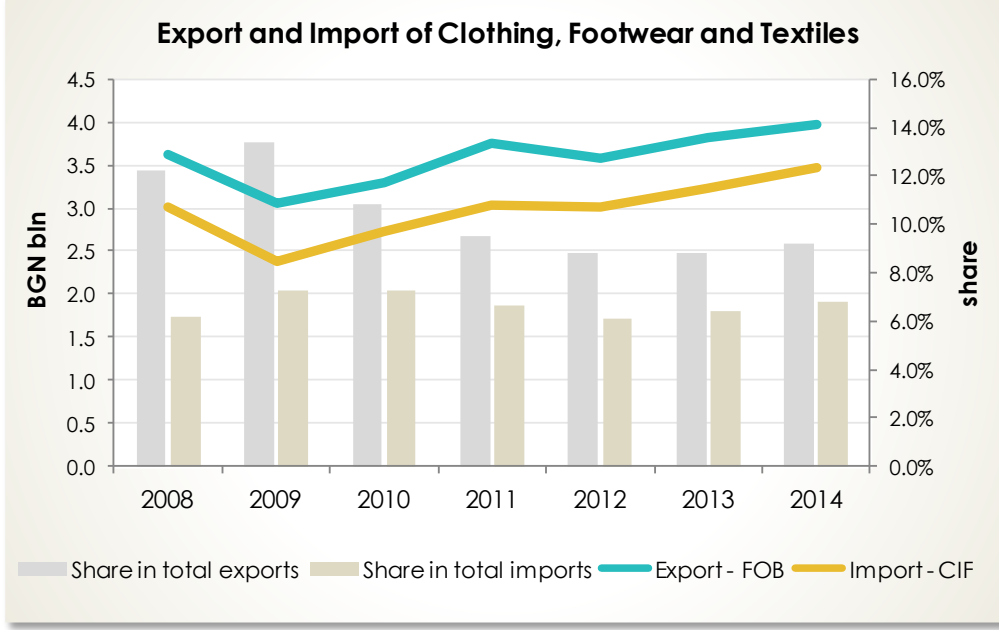
3. İhracat ve İthalat

Bulgaristan'ın hazır giyim, ayakkabı ve tekstil ihracatı, 2009 yılındaki küresel ekonomik kriz sırasındaki dalgalanmalara ve 2012'deki zayıf performansa rağmen 2008-2013 dönemi içinde artan bir trend sergilemiştir. Bulgar Merkez Bankası'na (BNB) göre yükseliş bir önceki yıla göre % 4,1 oranında olmuş, 2014 yılında ihracat 3.976 Milyar Bulgar Levasına ulaşmıştır.

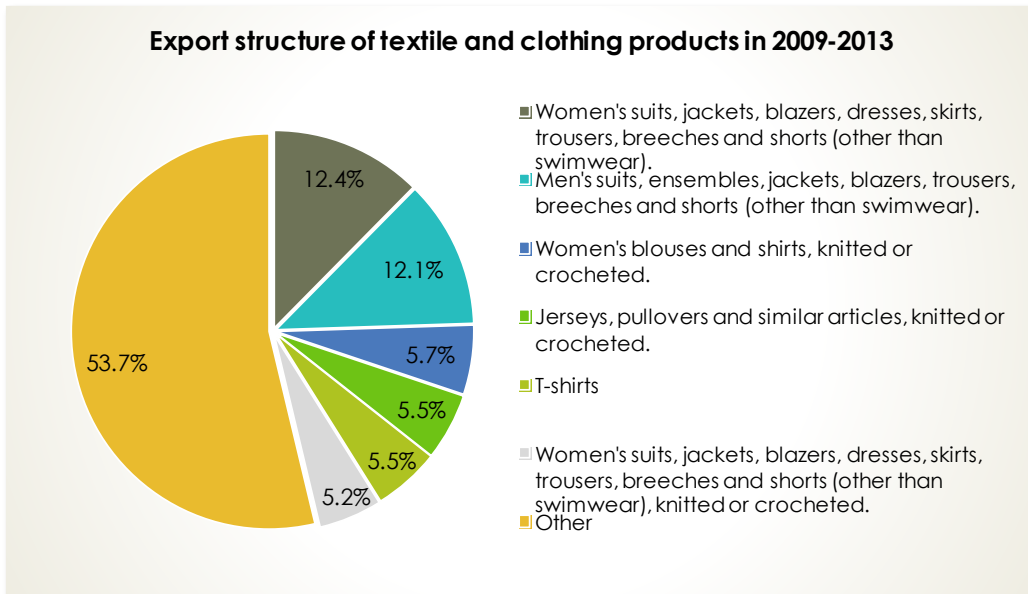
SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

İthalat söz konusu dönemde ihracatın trendini izlemiştir. 2009 yılında yaşanan keskin düşüş sonrasında, ithalat 2014 yılında 3.466 milyar Bulgar Levasına ulaşarak 2008 kriz öncesi rakamları aşmıştır.

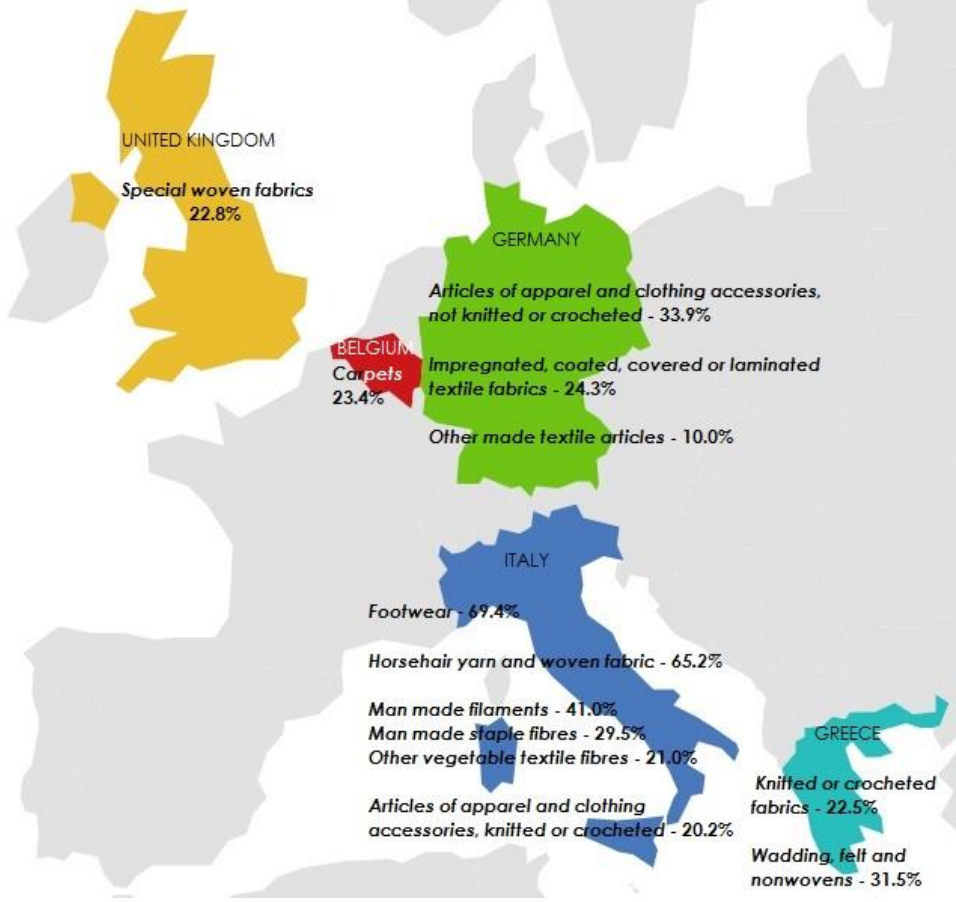
İhracat

Uluslararası Ticaret Merkezi verilerine göre, 2009 – 2013 döneminde en fazla ihraç edilen tekstil ürünleri erkek ve kadın giysileri olarak kayıtlara geçmiştir. Söz konusu dönemde 138 giyim ve tekstil ürün grubu toplam ihracatının yarısı erkek ve kadın hazır giyim tarafından gerçekleştirilmiştir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Birleşik Milletler ticari verilerine göre 2013 yılında Bulgaristan ihracatının ana destinasyonları AB ülkeleri ve Rusya olarak açıklanmıştır. Bulgaristan ihracatının % 90'ı başta İtalya, Almanya ve Yunanistan olmak üzere, AB ülkelerine gerçekleşmiştir. Genel olarak Bulgaristan, 143 ülkeye tekstil ve hazır giyim ihraç etmiştir. Toplam ihracatın % 70'i ihracat sıralamasındaki ilk beş ülke pazarında gerçekleşmiştir.

Lider ihracat destinasyonları olan İtalya, Almanya ve Yunanistan, Bulgaristan'ın toplam tekstil ve hazır giyim ihracatından sırasıyla % 27,4, % 20,8 ve % 10,2 pay almaktadır. AB üyesi olmayan ülkelere ihracatın düşük olmasına rağmen, bölgede lider piyasa olarak toplam ihracattan % 2,9 pay alan Türkiye göze çarpmaktadır.

Yabancı piyasalarda tekstil ve hazır giyim sektöründe Bulgaristan'ın en ciddi rakipleri dünyanın en büyük üreticileri Türkiye ve Çin'dir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ürün Gruplarına Göre Dış Piyasalarda Bulgaristan'ın Ana Rekabetçileri			
Ürün Grubu	İthalatçı Ülke	Bölümün Toplam İthalatında Bulgaristan'ın Payı	Bulgaristan'ın İthalatçı Ülke Piyasasında Ana Rekabetçi Ülkeleri
Halı	Belçika	% 2,3	Hollanda (% 30,3) Türkiye (% 15,4) Hindistan (% 8,1)
Örme veya tığ işi giyim eşyası ve aksesuarı	Almanya	% 1,1	Çin (% 26,4) Türkiye (% 15,0) Bangladeş (% 14,6)
Örme veya tığ işi olmayan örme veya tığ işi giyim eşyası ve aksesuarı		% 1,9	Çin (% 31,7) Bangladeş (% 9,9) Türkiye (% 8,0)
Diğer tekstil ürünleri		% 0,2	Çin (% 28,0) Türkiye (% 13,9) Polonya (% 7,6)
Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat	Yunanistan	% 8,3	İtalya (% 24,2) Hollanda (% 10,8)
Örme veya tığ işi kumaşlar		% 6,1	Türkiye (% 59,0) Çin (% 8,1) İtalya (% 7,8)
At kılından iplik ve dokunmuş kumaş	İtalya	% 4,7	Çin (% 24,6) Çek Cumhuriyeti (% 12,0) Avustralya (% 9,3)
Diğer bitkisel tekstil lifleri		% 0,2	Çin (% 37,5) Tunus (% 12,0) Litvanya (% 10,4)
Sentetik ve suni filamentler		% 1,2	Çin (% 22,9) Almanya (% 11,0) Hollanda (% 7,2)
Sentetik ve suni devamsız lifler		% 2,7	Çin (% 12,9) Türkiye (% 8,9) Almanya (% 8,1)
Ayakkabı		% 3,0	Çin (% 17,4) Romanya (% 14,3) Belçika (% 6,9)
Emdirilmiş, kaplanmış veya lamine edilmiş dokumaya elverişli mensucat	Polonya	% 0,2	Almanya (% 22,7) Çin (% 17,2) İngiltere (% 7,4)
Özel dokunmuş mensucat	İngiltere	% 1,1	Belçika (% 26,9) Çin (% 17,7) İtalya (% 10,6)

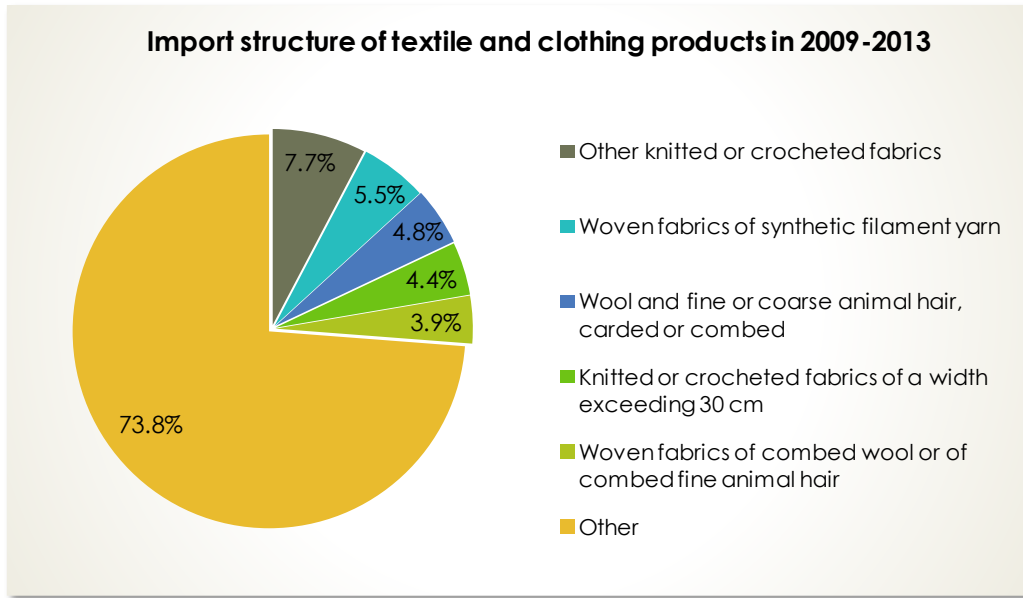
Kaynak: UN Comtrade

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

İthalat

Uluslararası Ticaret Merkezi verilerine göre, 2009 – 2013 döneminde Bulgaristan örme veya tığ ile işlenmiş kumaşlar, dokunmuş kumaşlar, sentetik filament iplikler, karde edilmemiş veya taranmamış yün ve ince veya kaba hayvan kılı başta olmak üzere 130 çeşidin üzerinde tekstil ve hazır giyim ürünü ithal etmiştir. 1.119 Milyar Avro değerinde olan bu ithalat grubu, söz konusu dönemde ülkenin toplam ithalatından % 18'lik bir pay almıştır.

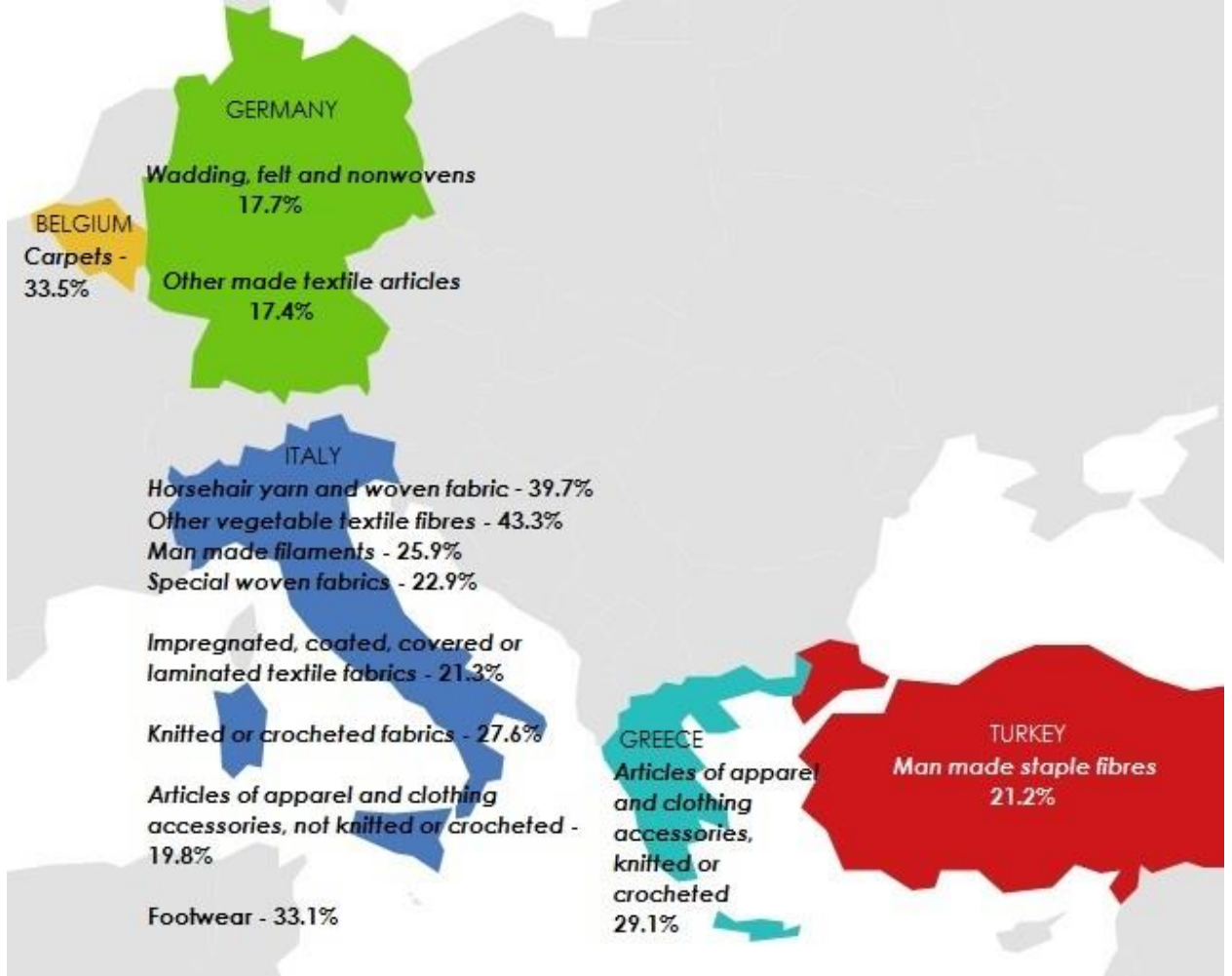

Source: ITC

İhracatta olduğu gibi, 2013 yılında Bulgaristan ithalatının % 75,7'si AB ülkelerinden gelmiştir. İtalya, toplam ithalattaki % 22,4'lük payıyla Bulgaristan'da en büyük ithalatçı olmuştur. Ancak, ihracattan farklı olarak ithalatta Türkiye liderliğinde AB üyesi olmayan ülkelerin toplam ithalattaki payı çok daha büyük olmuştur. Türkiye'nin toplam ithalattaki payı % 14,3 olmuş, Çin ise % 4,3'lük pay ile Türkiye'yi takip etmiştir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

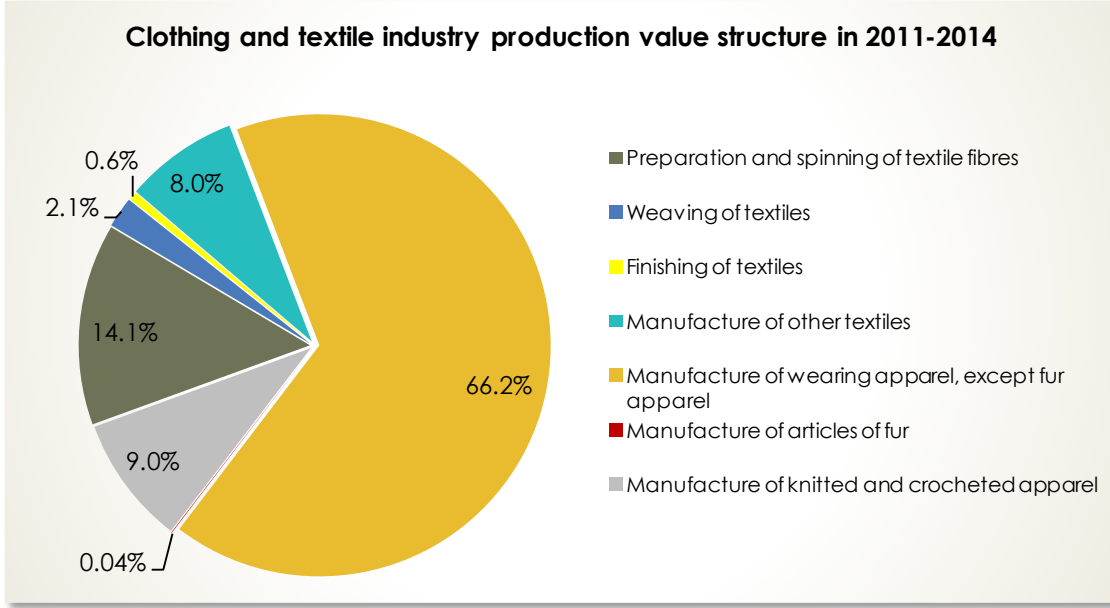

4. Üretim rakamları

Eurostat verilerine göre, 2011-2014 döneminde Bulgar tekstil ve hazır giyim sektörü üretimi 6,2 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. En yüksek üretim değeri 1,673 Milyar Avro ile 2014 yılında gerçekleşirken, 2011 yılında ise 1,456 Milyar Avro üretim yapılmıştır. 2014 yılında kürk eşyaları imalatının % 26 artarak 0,8 Milyon Avroya ulaşması ile birlikte, sektörün bütün bölümlerinde yıllık büyüme gözlemlenmiştir.

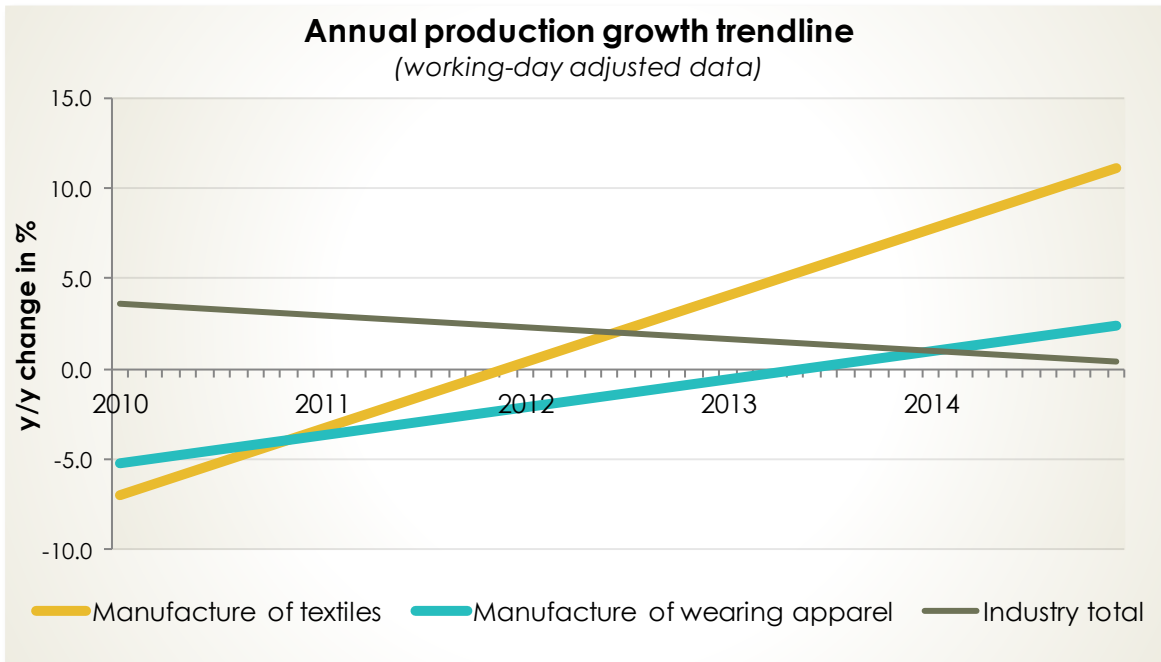

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Source: Eurostat, SeeNews

2010 – 2014 döneminde bütün sektördeki büyüme trendi yavaşlarken, tekstil ve hazır giyim eşyası üretimi, dalgalanmalara rağmen büyümeye devam etmiştir. Tekstil üretimi en ciddi büyümesini 2012'nin ortasında gerçekleştirirken, hazır giyim eşyası daha yavaş büyüyerek en ciddi artışını 2014 yılının başında gerçekleştirmiştir.

Source: NSI

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

5. Rekabet ortamı

Bulgaristan tekstil ve hazır giyim sanayisi şehir ve kasabalarda olduğu gibi köylerde dahi faaliyet göstermektedir ve ülkenin neredeyse tamamına yayılmıştır. Ülkenin tekstil ve hazır giyim üretim ana merkezleri Sofya, Filibe, Haskova, Rusçuk ve Varna'dır. Makine sektörü gibi, tekstil ve hazır giyim sektörü de, 1990'lı yıllarda ülkeye girmeye başlayan büyük yabancı şirketler önderliğinde gelişmiştir. 2008-2009 küresel ekonomik kriz, sektörü ciddi bir şekilde etkileyerek, bazı şirketlerin üretimlerini sona erdirmesine ve fabrika ve ekipmanlarını kiraya vermesine neden olmuştur.

Tekstil ve hazır giyim sektörü, piyasa küçüklüğü ve fason şirketlerin egemenliği nedeniyle tamamen ihracat odaklıdır. Ekonomik dalgalanmalar ve toplumun düşük satın alma gücü de işletmeleri genellikle ihracat odaklı çalışmaya itmektedir.

Yabancı piyasalarda Bulgar işletmeler, Türk, Çin ve Bangladeş'in önde gelen şirketlerinin ciddi rekabeti ile karşılaşmaktadır. Buna rağmen Bulgaristan, düşük işgücü maliyetleri, kaliteli üretimi ve Batı piyasalarına yakınlığı sayesinde rekabet avantajı sağlayabilmektedir.

Fuarlar

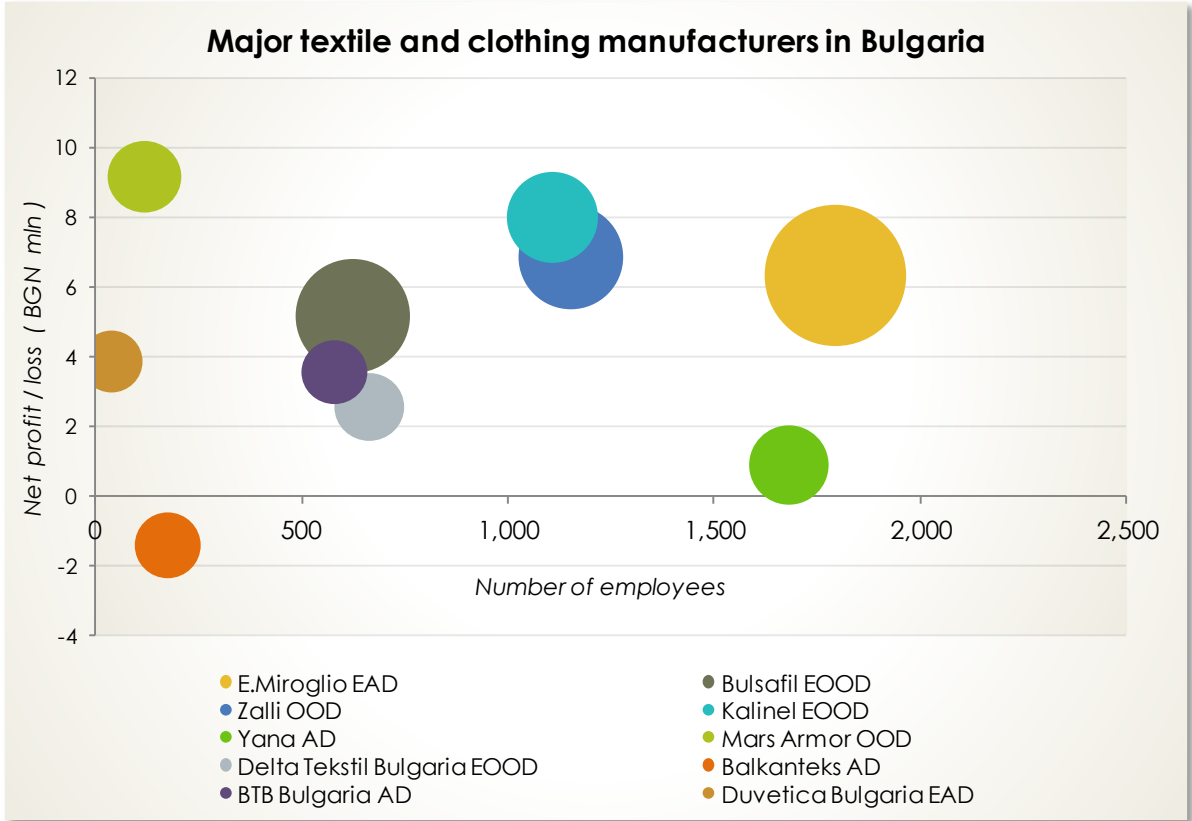
Textile and clothing fairs and exhibitions in Bulgaria in 2015			
Fair name	Website	Venue	Dates
Leather World	N/A	National Palace of Culture (NDK), Sofia	Mar 18 – 22; Oct 7 - 11
Golden Lion	N/A	Universiada Hall, Sofia	Apr 18 – 26 Nov 21 – Dec 5
Specialised Trade Exhibition for Bulgarian Producers	N/A	NDK, Sofia	May
Children's World	www.bcci.bg/bulgarian/fairs/children/index.html	Bulgarian Chamber of Commerce and Industry, Sofia	May – June
Traditional Fair of Vidin	N/A	Vidin, northwestern Bulgaria	Aug 29 – Sept 6
21 st Annual Charity Bazaar of International Women's Club of Sofia	http://iwc-sofia.org/christmas-charity-bazaar/what-it-is-about/	Sofia	Dec 12

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

6. Tekstil ve hazır giyim üreticileri

Tekstil ve hazır giyim sanayi sektörü net geliri 2012 yılında 2,742 Milyar Bulgar Levasından % 10,7 oranında artarak 2013 yılında 3,035 Milyar Bulgar Levasına ulaşmıştır. Sektördeki ilk 10 şirketin net geliri 817,4 Milyon Bulgar Levası olarak gerçekleşirken, bu rakam toplam sektör gelirinin % 26,9'u olarak açıklanmıştır. Sektör lideri E. Miroglio EAD tekstil üreticisi olarak açıklanırken, ikinci sırayı 2014 yılında yerel Eko Group EOOD şirketi ile birleşen Bulsafil EOOD şirketi almıştır. 2013 yılında sektördeki en büyük 10 şirketin neredeyse tamamı net kar sağlamış, vücut kalkanı ve zırhı üreten Mars Armor OOD ise 9,155 Milyon Levalık net karı ile en çok net kar elde eden şirket olmuştur.

Source: Companies' financial statements, SeeNews

Editor's note: The bubble size reflects the market share of the company in terms of net sales revenue in 2013 on the local textile and clothing market

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Top 5 by net sales revenue in manufacture of other outerwear

Rank	Company	2013 (BGN mln)	2012 (BGN mln)
1	BTB Bulgaria AD	42,7	33,7
2	Duvetica Bulgaria EOOD	39,0	33,6
3	Brilliant Invest AD	29,4	31,2
4	Mizia 96 AD	17,7	16,4
5	Dimitrov OOD	16,0	13,7

Top 5 by net sales revenue in manufacture of underwear

Rank	Company	2013 (BGN mln)	2012 (BGN mln)
1	Zalli OOD	111,1	95,4
2	Balconf EOOD	33,3	22,7
3	Ti Fuzion Bulgaria EOOD	25,1	25,8
4	Omega-Tekstil OOD	21,7	17,0
5	Yanev EOOD	20,7	15,3

Top 5 by net sales revenue in preparation and spinning of textile fibres

Rank	Company	2013 (BGN mln)	2012 (BGN mln)
1	E.Miroglio EAD	201,2	181,6
2	Bulsafil EOOD	130,3	123,1
3	Sinterama Bulgaria EOOD	33,0	17,9
4	Embul Investment AD	28,1	26,4
5	Kolhida-Sliven AD	14,3	12,7

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

7. Tekstil ve hazır giyim distribütörleri, toptan satıcıları, perakendecileri, ithalatçıları ve ihracatçıları

Rank	Company	City	Tel	Fax	E-mail	Website	Number of employees
Agents involved in Wholesale of textiles							
1	Sev pol EAD	Sofia	+359 2 953 03 87	+359 2 952 38 28	office@sv epol.com	http://sv epol.com/	9
2	Diogen OOD	Pirgovo	+359 82 821 948	+359 82 821 949	office@diogen.bg	http://diogen.bg/	27
3	Coats Bulgaria EOOD	Sofia	+359 2 976 77 49	+359 2 976 77 21	marketingbg@coats.com	www.coatsbulgaria.bg	87
4	ADF Bulgaria EOOD	Plovdiv	+359 32 607 410	N/A	N/A	N/A	2
5	Crosstrade Balkan OOD	Sofia	+359 2 980 38 12	+359 2 981 33 23	office@crosstradebalkan.eu	www.crosstradebalkan.eu	7
Agents involved in Wholesale of clothing and footwear							
1	Bultex 99 EOOD	Plovdiv	+359 32 909 700	+359 32 909 709	office@bultex99.com	http://bultex99.com/	143
2	Mania Team AD	Varna	+359 52 501 927	+359 52 503 462	office@shmania.net	http://maniastores.bg/	97
3	Texaid Bulgaria EOOD	Kostinbrod	+359 721 69855	+359 721 60044	texaid@texaid.bg	www.texaid.bg	124
4	Mat-Star OOD	Mirovyane	+359 2 917 74 71	N/A	N/A	www.matstar.bg	69
5	Evroteks EOOD	Dimitrovgrad	+359 52 603 051	+359 52 622 400	office@eurotexbg.com	N/A	88

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Agents involved in Retail sale of textiles in specialised stores							
1	Solar Eco Energy EOOD	Zlatograd	N/A	N/A	solar_eco@abv.bg	N/A	18
2	Kralica Moda EOOD	Sofia	+359 898 688 778	N/A	contact@kralicamoda.bg	www.kralicamoda.bg	5
3	Textura Bulgaria EOOD	Sofia	+359 2 846 83 57	N/A	serdika@textura.bg	www.textura.bg	13
4	Moni Teks 66 OOD	Dupnitsa	+359 897 899 264	N/A	moni_tekstil@mail.bg	www.moni-textil.com	15
5	X-Komers EOOD	Sofia	+359 888 434 351	N/A	info@phard.bg	www.phard.bg	22
Agents involved in Retail sale of carpets, rugs, wall and floor coverings in specialised stores							
1	Megadom OOD	Sofia	+359 2 439 21 21	N/A	online@praktis.bg	www.praktis.bg	190
2	Domko OOD	Sofia	+359 2 879 12 15	+359 2 879 14 15	domko@domko.com	http://domko.com/	188
3	Kartex P AD	Sofia	N/A	N/A	N/A	www.carpetmax-bg.com	176
4	Siameks EOOD	Sofia	+359 2 945 42 67	N/A	siameks@abv.bg	www.parket-bg.net	10
5	Sima OOD	Varna	+359 52 571 660	+359 52 571 666	office@sima.bg	http://sima.bg/	41
Agents involved in Retail sale of clothing in specialised stores							
1	LC Waikiki Retail BG EOOD	Sofia	+90 212 657 55 55	N/A	info@lcwaikiki.com	http://corporate.lcwaikiki.com/	181
2	Zara Bulgaria EOOD	Sofia	+359 2 44 44 400	N/A	N/A	www.zara.com/bg	260
3	Ital-Tex OOD	Sofia	+359 2 981 80 59	N/A	N/A	www.terranovastyle.com	200
4	Peek & Cloppenburg EOOD	Sofia	+359 2 495 20 50	+359 2 495 20 51	N/A	www.peek-cloppenburg.bg	66
5	Emdiel EOOD	Sofia	+359 2 923 70 30	N/A	N/A	N/A	172
Agents involved in Retail sale of footwear and leather goods in specialised stores							
1	Deichmann EOOD	Sofia	+359 2 8178 908	N/A	press-bg@deichmann.com	www.deichmann.com	141
2	Djordans EOOD	Plovdiv	+359 894 645 893	N/A	sales@paolobotticelli.com	https://paolobotticelli.com	249
3	Mat - Star BG EOOD	Mirovane	+359 2 917 74 71	N/A	N/A	www.matstar.bg	167
4	Humanic EOOD	Sofia	+359 2 439 53 54	+359 2 439 53 59	N/A	N/A	49
5	Art-93 OOD	Bistritsa	+359 2 931 22 04	+359 2 931 04 71	art93@abv.bg	www.art93.com	104

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

8. İlgili Dernekler ve Devlet Kurumları

- ❖ Bulgarian Association of Apparel and Textile Producers and Exporters (<http://bgtextiles.org/>);
- ❖ Scientific and Technical Union of Textiles, Clothing and Leather (textile@mail.bg);
- ❖ Association of Light Industry;
- ❖ Bulgarian Union of Woolen and Silk Industry;
- ❖ Association of Leather, Fur, Footwear and Haberdashery Industry (www.leather-shoes.eu);
- ❖ Association of Fashion and Textile Designers in Bulgaria;
- ❖ Chamber of Cotton, Flax and Hemp Industry;
- ❖ Association of Textile Manufacturers;
- ❖ Bulgarian Branch Union of Knitwear Industry;
- ❖ Branch Association of Textiles and Clothing (BATEK);
- ❖ Ministry of Economy (www.mi.government.bg);
- ❖ Bulgarian Small and Medium Enterprises Promotion Agency (www.sme.government.bg);
- ❖ Patent Office of the Republic of Bulgaria (www.bpo.bg);
- ❖ InvestBulgaria Agency (www.investbg.government.bg);

9. Sektörün kilit oyuncularının profilleri

Basic information	
Company name	E.MIROGLIO EAD
ID Number	119603547
Legal form	Joint Stock Company
Year of establishment	Oct 29, 2002
Primary Industry	Preparation and spinning of textile fibres
Contacts	
Headquarters	Industrial Zone, 8000 Sliven, Bulgaria
Telephones	+359 44 500 933 +359 44 612 423
Fax number	+359 44 612 293 +359 44 612 121 +359 44 500 731
E-mail	t.mitev@miroglio.com i.stoianova@emiroglio.com
Website	www.emiroglio.com
Overview, Management and Ownership	
Company overview	E. Miroglio AD is a Bulgarian textile company, which produces and markets wool and woollen type fabrics and yarns.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Management	<p>Executive Board: Gaetano Rimini - CEO</p> <p>Board of Directors: Gaetano Rimini - Chairman of the Board Ivan Dinev Ivanov - Member of the Board Svetla Valkanova Kodzhabasheva-Balabanova - Member of the Board Nikolai Mladenov Kiryakov - Member of the Board</p>
Ownership	Individuals - 100%
Key financial figures for 2013	
Registered capital in BGN	528,043,995
Total revenue in BGN	219,278,000
Net profit/loss in BGN	6,303,000
Total assets in BGN	790,572,000
Number of employees	1,794

Basic information	
Company name	BULSAFIL EOOD - non-existent (In 2014 it merges into Eko Group EOOD)
ID Number	115539606
Legal form	Limited Liability Company
Year of establishment	Mar 13, 2000
Primary Industry	Preparation and spinning of textile fibres
Contacts	
Headquarters	77, Ruski Blvd., 4000 Plovdiv, Bulgaria
Telephones	+359 32 60 3100
Fax number	+359 32 60 3101
E-mail	georgipeev@bulsafil.eu info@safil.it
Website	www.bulsafil.it
Overview, Management and Ownership	
Company overview	BULSAFIL EOOD was engaged in preparation and spinning of textile fiber.
Management	<p>Executives: Georgi Todorov Peev - CEO Maya Ivanova Spasova - CEO Gia Pietro Luigi - CEO</p>
Ownership	Finsavio SA - 100% (Italy)
Key financial figures for 2013	
Registered capital in BGN	20,200,530
Total revenue in BGN	140,797,000
Net profit/loss in BGN	5,139,000
Total assets in BGN	129,258,000
Number of employees	624

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Basic information	
Company name	ZALLI OOD
ID Number	107526203
Legal form	Limited Liability Company
Year of establishment	July 13, 2001
Primary Industry	Manufacture of underwear
Contacts	
Headquarters	1, Ayvuzov Kopak, 5300 Gabrovo, Bulgaria
Telephones	+359 66 815 300
Fax number	+359 66 815 316
E-mail	
Website	
Overview, Management and Ownership	
Company overview	ZALLI OOD is engaged in clothes manufacturing.
Management	Executives: Sandro Veronezi - CEO
Ownership	Calcedonia SA - 99% (Italy) Calcedonia Finanziaria SA - 1.0% (Italy)
Key financial figures for 2013	
Registered capital in BGN	980,000
Total revenue in BGN	111,233,000
Net profit/loss in BGN	6,830,000
Total assets in BGN	68,403,000
Number of employees	1,151

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Basic information	
Company name	KALINEL FOOD
ID Number	110549817
Legal form	Limited Liability Company
Year of establishment	Apr 14, 2005
Primary Industry	Manufacture of made-up textile articles, except apparel
Contacts	
Headquarters	2, Lakaritsa Str., 5600 Troyan, Bulgaria
Telephones	+359 670 62 677 +359 670 63 464
Fax number	+359 670 64 310
E-mail	kalinelco@abv.bg office@kalinel.com ffice@kalinel.eu
Website	http://kalinel.transsoft.bg/ www.kalinel.com
Overview, Management and Ownership	
Company overview	KALINEL FOOD produces home textile.

Management	Executives: Marin Kolev Radevski - CEO
Ownership	Marin Kolev Radevski - 100%
Key financial figures for 2013	
Registered capital in BGN	500,000
Total revenue in BGN	87,384,000
Net profit/loss in BGN	7,971,000
Total assets in BGN	42,488,000
Number of employees	1,107

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

10. Sektöre doğrudan yabancı yatırımlar

Ulusal İstatistik Enstitüsü verilerine göre, 2013 yılı sonu itibarıyla Bulgaristan tekstil ve hazır giyim sektörüne yapılan doğrudan yabancı yatırımlar 216,2 Milyon Avro değerindedir. Bu rakamın, 2012 yılında sektöre yapılan doğrudan yabancı yatırımlar ile kıyaslandığında % 3,7 oranında arttığı görülmektedir. Buna rağmen 2013 yılında yapılan doğrudan yabancı yatırımların, kriz öncesi 2008 yılına kıyasla % 68,7 oranında düşük olduğu göze çarpmaktadır. Bulgaristan'ın tekstil ve hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren en büyük yatırımcılar İtalyan Miroglio S.p.A ve Safil S.p.A. şirketleri ve Alman Rollmann & Partner Fashion Management GmbH şirketleridir.

11. En büyük yabancı şirketler

Araştırmalarımız Bulgaristan tekstil ve hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren ve yabancıların sahip olduğu 53 şirket belirlemiştir. Yabancı şirketler, 12'si AB üyesi olmak üzere 15 ülkeden gelmektedir. AB üyesi olmayan ülkelerden gelen yabancı şirketler Seyşeller, İsviçre ve Türkiye kökenlidir. Şirketlerin coğrafik dağılımı incelenecek olursa, şirketlerin ülke geneline eşit olarak yayıldığı, ancak yabancı şirketlerin sekizinin merkezinin Başkent Sofya'da olduğu dikkat çekmektedir. 2013 yılında bu 53 şirketin toplam net satış gelirleri yıllık bazda % 5 oranında artarak 303,5 Milyon Avroya ulaşmıştır. Bu rakamın % 70,2'si sıralamadaki ilk 10 şirkete ait. Büyük oyuncular arasında satışlarda en büyük yıllık artışı, net satış gelirlerini neredeyse ikiye katlayan ve 17 564 Milyon Avro gelire ulaşan İtalyan renkli polyester lifler ve iplikler üreticisi Sinterama S.p.A.'nin bir parçası olan Sinterama Bulgaria EOOD şirketi gerçekleştirmiştir. Net satış gelirlerinde en büyük düşüş % 7,8 oranı ile İsviçre merkezli Cross Fashion Ltd.'nin sahibi olduğu Balkanteks EAD şirketi tarafından kaydedilmiştir.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Bulgarian textile and clothing companies with foreign companies as direct shareholders				
Company	City	Industry (NACE Rev.2 description)	Foreign Shareholder	Shareholder's Country
ANDRE SATO BULGARIA OOD	Sofia	Manufacture of underwear	MOLLY S P A	Italy
ARTEKS BULGARIA EOOD	Kardzhali	Manufacture of underwear	KOMOTEX A.G.	Greece
BALKANTEKS EAD	Sofia	Manufacture of other wearing apparel and accessories	CROSS FASHION LTD.	Switzerland
BELTEX M AD	Montana	Manufacture of workwear	BERFINA	Belgium
BLUE POINT EAD	Pernik	Manufacture of other wearing apparel and accessories	S N ARGIOS SA	Greece
BUCOTTON EOOD	Sofia	Manufacture of other knitted and crocheted apparel	COTTONMEX ISPANIA	Spain
			COTTONMEX OOD	Spain
			IBERKOTON AD	Spain
BULDEZA EOOD	Pleven	Manufacture of other knitted and crocheted apparel	BEST TRICOT SL.	Spain
BULFANKO AD	Kardzhali	Manufacture of other wearing apparel and accessories	UNITED TEXTILES S.A.	Greece
BULGARPLYUM AD	Brezovo	Manufacture of other textiles n.e.c.	BULINVEST SA	Luxembourg
			DIDIE ZH ZH O GUTALS	Belgium
CTI CLOTHING TRADE INTERNATIONAL AD	Vratsa	Manufacture of other outerwear	TSC TRADING SERVICES COMPANY SRL	Italy
			FIDINTEREV SRL	Italy
CVW MOD OOD	Targovishte	Manufacture of other outerwear	WABO-TEXTILGESELLSCHAFT MIT BESCHRAENKTER HAFTUNG	Germany
CYMBIDIUM EOOD	Sofia	Manufacture of other outerwear	PG HOLDING S.R.L.	Italy
DELTA TEKSTIL BULGARIA EOOD	Ruse	Manufacture of knitted and crocheted hosiery	DELTA GALIL HOLLAND B.V.	Netherlands
DUSITEX OOD	Skutare	Manufacture of other textiles n.e.c.	DUCLINVEST	Belgium
DUVETICA BULGARIA EAD	Dimitrovgrad	Manufacture of other outerwear	DUVETICA INDUSTRIE S.P.A.	Italy
EMBUL INVESTMENT AD	Stara Zagora	Preparation and spinning of textile fibres	EMBOY YUNTAS TEKSTIL SAN VE TIC AS	Turkey
EUROPEAN STYLE EOOD	Sofia	Manufacture of other outerwear	VIMA I D LIMITED	United Kingdom
EVROLEDAR EAD	Etropole	Tanning and dressing of leather; dressing and dyeing of fur	CULVERI OVERSEAS LIMITED	Cyprus
EVROMODA EOOD	Sofia	Manufacture of underwear	LISE CHARMELE INDUSTRIE	France
FASHION ICON OOD	Sofia	Manufacture of underwear	POWSTER MANAGEMENT LTD	Cyprus
FELDHYUS BG EOOD	Montana	Manufacture of underwear	FELDHUES HOLDING GMBH	Germany
FELUCH FB EOOD	Shumen	Manufacture of other outerwear	FELUCH	France
FRESHTEX TEXTILE FINISHING BULGARIA EOOD	Popovo	Finishing of textiles	FRESHTEX WORLDWIDE TEXTILE SERVICE GMBH	Germany

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

KOZMOS TEKSTİL EOOD	Sofia	Manufacture of other outerwear	BETTERTON TRADING LTD	Cyprus
LEGIA AD	Rakovski	Manufacture of other outerwear	TILLANCO	Belgium
			CAROLIN BV	Netherlands
MAKOPLEKS BULGARIA EAD	Novo Delchevo	Manufacture of other outerwear	MAKOPLEX AS	Greece
MANIFATURA FORTE EOOD	Lom	Manufacture of other outerwear	CARSIL SRL	Italy
MVT AD	Montana	Manufacture of workwear	BERFINA	Belgium
NAISH FELTS BULGARIA EOOD	Stryama	Manufacture of other technical and industrial textiles	E.V. NAISH LIMITED	United Kingdom
NAVY FASHION TEXTILE EOOD	Pleven	Manufacture of other knitted and crocheted apparel	MANIFATTURA RIESE SPA	Italy
NOVA MOD EOOD	Veliko Tarnovo	Manufacture of underwear	WABO-TEXTILGESELLSCHAFT MIT BESCHRAENKTER HAFTUNG	Germany
NOVA TEKS EOOD	Veliko Tarnovo	Manufacture of other outerwear	WABO-TEXTILGESELLSCHAFT MIT BESCHRAENKTER HAFTUNG	Germany
OMEGA TEXTILE OOD	Petrich	Manufacture of underwear	ISCO TEXTILWERK GEBRUEDER AMMANN GMBH CO	Germany
			SANETTA TEXTILWERK GEBR. AMMANN GMBH & CO	Germany
PIRIN TEKS EOOD	Gotse Delchev	Manufacture of other outerwear	ROLLMANN & PARTNER FASHION MANAGEMENT GMBH	Germany
PIRIN TEKS PRODUCTION EOOD	Gotse Delchev	Manufacture of other outerwear	ROLLMANN & PARTNER FASHION MANAGEMENT GMBH	Germany
R B O EOOD	Vratsa	Manufacture of other outerwear	RO DEL AD	Italy
REBLIS OOD	Burgas	Manufacture of footwear	SILBER SRL	Italy
ROGER VANDEN BERGHE BG EAD	Sliven	Manufacture of carpets and rugs	VANDEN BERGHE INVEST	Belgium
SINTERAMA BULGARIA EOOD	Novo Zagora	Preparation and spinning of textile fibres	SINTERAMA SPA	Italy
STESA OOD	Ruse	Manufacture of other outerwear	EUROPEENNE DE FABRICATIONS TEXTILES	France
TAMRI EOOD	Pemik	Manufacture of workwear	MARKENTO BUSINESS LTD	Seychelles
TEKSTIL GRUP IZTOK EOOD	Sliven	Manufacture of other technical and industrial textiles	HERA HOLDING UND HANDEL SA	Switzerland
TEKSTIL LOGISTIK BULGARIA EOOD	Botevgrad	Manufacture of other wearing apparel and accessories	CERCA HOLDING GMBH	Austria
TEXSAN MEDICAL EOOD	Sandanski	Manufacture of non-wovens and articles made from non-wovens, except apparel	SENGEWALD KLINIKPRODUKTE GMBH	Germany
TI FUSION BULGARIA EOOD	Gabrovo	Manufacture of underwear	VOLLEY FASHION GROUP SRL	Italy
TIFLEX 1 EOOD	Belozem	Manufacture of made-up textile articles, except apparel	MAKON	Belgium
TRANEMO AMMITZBOLL CORPORATION OOD	Plovdiv	Manufacture of workwear	TRANEMO TEXTIL AKTIEBOLAG	Sweden
TREND FASHION TEXTILE EOOD	Krichim	Manufacture of other outerwear	TREND FASHION TEXTIL GMBH	Austria

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

VALINA AD	Plovdiv	Manufacture of other outerwear	CAROLINE	Belgium
			TILLANCO	Belgium
VERISOFT BULGARIA EOOD	Ruse	Manufacture of non-wovens and articles made from non-wovens, except apparel	VERISOFT B.V.	Netherlands
VIOMODA EOOD	Plovdiv	Manufacture of other wearing apparel and accessories	VIOMODA GMBH	Austria
Y BROKS B V EOOD	Razgrad	Manufacture of footwear	YOZEFUS PETRUS YOHANES KOLETA MARIA BROKS	Netherlands
ZALLI OOD	Gabrovo	Manufacture of underwear	CALZEDONIA S.P.A.	Italy
			CALZEDONIA FINANZIARIA SA	Luxembourg

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

12. Şirketlerin yatırım planları

Şubat 2015'te ABD merkezli moda markası Tommy Hilfiger, Yunan SARKK Grubu ortaklığı altında Bulgaristan'da ilk iki mağazasını açmıştır. SARKK Grubu Tommy Hilfiger'in Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Makedonya ve Kıbrıs distribütörüdür. Tommy Hilfiger markası Bulgar mağazalarında mevcut olmasına rağmen kendi markasına ait mağazalar altında satışı yapılmamaktaydı.

Yabancı markalardan 2014 yılında H&M, Dirk Bikkembergs, Mango, Julia Bergovich, Coccinelle, Barbour and Tous, Ralph Lauren Bulgaristan'da mağazalar açarak piyasaya giriş yapmıştır.

Aralık 2014'te E. Miroglio EAD, 30 Milyon Bulgar Levası (15 Milyon Avro) tutarında olan ülkedeki yün fabrikalarının geliştirilmesi ve büyütülmesine yönelik olan yatırım planlarını açıklamıştır. Şirket, Bulgaristan'da Yambol, Sliven ve Sviştov ve İtalya'da Alba ve Valli del Pasubio da olmak üzere yedi üretim ve kurumsal birimi yürütmektedir. 2013 yılında şirketin yatırımları 16 Milyon Bulgar Levası tutarındadır.

2013 yılında Polonya ayakkabı üreticisi ve perakendecisi CCC, Bulgaristan'da kendi iştirakini kurmuştur. CCC Shoes Bulgaria'nın başlangıç sermayesi 100 000 Bulgar Levası (51 100 Avro) olarak açıklanmıştır.

2014 yılında Bulgar ticaret şirketi LG&Co EOOD, Alman spor giyim üreticisi Puma'nın Avusturya biriminin sahibi olduğu Sport Trading Bulgaria EOOD şirketini satın almıştır. Sport Trading Bulgaria EOOD 2003 yılında Avusturyalı Puma Dassler GmbH şirketi tarafından kurulmuştur.

Avustralyalı yün üreticisi Lempriere, 2014 yılında Bulgaristan'ın Sliven şehrinde yün üretim tesisi açtı. Aile şirketi olan Lempriere, 1857 yılında kurulmuştur. Şirketin Arjantin, ABD, Güney Afrika, Yeni Zelanda ve Hindistan'da fabrikaları bulunmaktadır.

13. Eğilimler ve Öngörüler

2015 – 2020 döneminde Bulgaristan'ın tekstil ve hazır giyim sektöründe sürdürülebilir bir gelişim gerçekleştirmesi beklenmektedir. Buna rağmen, yükseliş trendinin genel olarak yabancı üreticilerin ve markaların Bulgar piyasasındaki faaliyetleri sayesinde mümkün olacağı düşünülmektedir. Açıklanan en büyük yatırımlardan biri, Pakistan kökenli Avanstar Bulgaria EOOD'nin Kneja kasabasında 55,1 Milyon Bulgar Levası değerinde olan ve 4900 kişiye istihdam sağlayacak tekstil ve hazır giyim fabrikası yatırımudur.

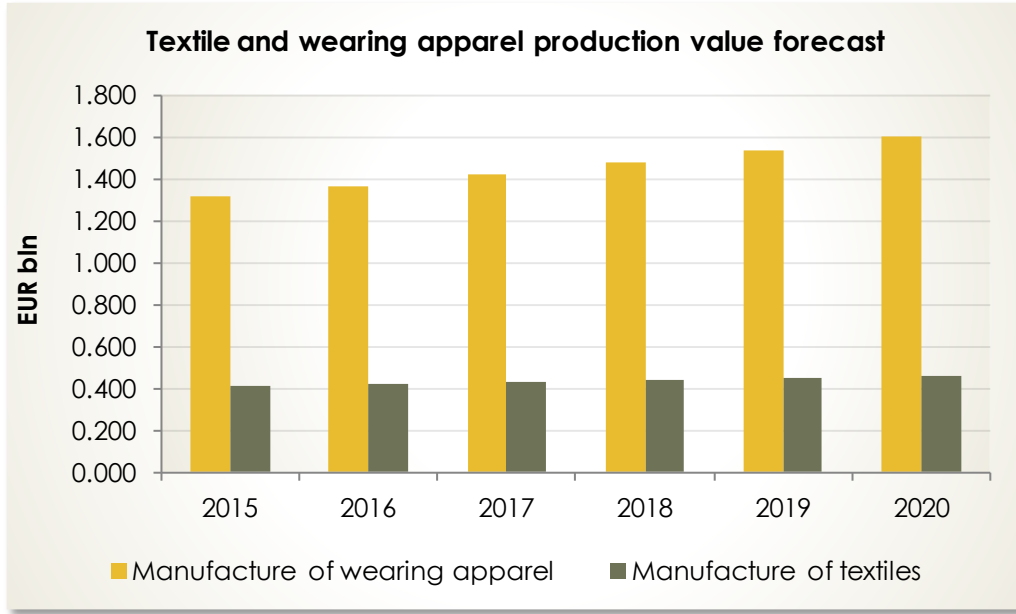

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Tekstil ve hazır giyim sektörünün, düşük işgücü maliyetleri ve rekabetçi kalite seviyesi sayesinde yatırım çekerek sipariş üzerine taşeron olarak çalışmaya devam edeceği değerlendirilmektedir. Amerikan Dolarının değer kazanmasının, şirketlerin Asya piyasasından Avrupa'da Bulgaristan gibi ülkelere yönelmelerini sağlayarak sanayinin gelişmesine ivme kazandıracak bir diğer faktör olacağı düşünülmektedir. Buna rağmen Bulgar tekstil ve hazır giyim sektörü gelişiminin ülkeden giden göçmenlerin yüksek sayısı ve sanayideki düşük ücretler nedeniyle engellenmesi muhtemeldir.

Geçen üç yılı baz alındığında, 2016'ya kadar tekstil ve hazır giyim sektöründe istihdamın ve toplam gelir ve gider hacminin büyüyeceği tahmin edilmektedir. Trendler, bileşik yıllık büyüme oranları metodolojisine göre hesaplanmıştır.

Eurostat verilerine göre, Bulgaristan tekstil ve hazır giyim sektörü üretiminin 2011 yılına kıyasla % 41,2 büyüyerek 2020 yılında 2,055 Milyar Avroya ulaşması beklenmektedir.

Source: Eurostat, SeeNews

-3.1%

Number of employees

1.9%

Total revenue

1.4%

Total expenses

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ek 1:

“Capital” Gazetesinde Tekstil ve Hazır Giyim Sektörüne İlişkin Yayınlanan Makalelerden Derlenen Bilgiler

Genel Durum

2014 yılı ihracatı 2013 yılına kıyasla % 3 oranında artarak, 1,86 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2012 ve 2013 yıllarında ihracat rakamları sırasıyla 1,67 Milyar Avro ve 1,8 Milyar Avro olmuştur. Yıllık 1,78 Milyar Avro ihracat rakamı ile dönemin en verimli ihracat yıllarından biri olan 2006 yılının başarısı son iki yıl ardarda egale edilmektedir. Resmi veriler, sektörde istihdam edilenlerin sayısının 2013 yılına kıyasla % 4,5 azaldığını göstermektedir. Bulgar Hazır Giyim ve Tekstil Üreticileri ve İhracatçıları Derneği Başkanı Radina Bankova, sektördeki istihdamın azalmasına rağmen şirket gelirlerinin artışta olması işletmelerin sadece taşeron olarak çalışmadıklarına, daha yüksek katma değer yarattıklarına ve her geçen gün nihai ürüne daha da yaklaştıklarına işaret ettiğini açıklamıştır. Başkan Bankova'ya göre, Amerikan Dolarının değerlenmesi batı şirketlerinin Uzak Doğu'da olan üretimlerini tekrar tanıdık iş ortaklarına teslim etmelerine neden olmuştur. Sektördeki Bulgar şirketleri için İtalyan, Alman, Fransız, Yunan piyasaları hiç de yabancı değildir.

Sektörde faaliyet gösteren şirketler için belirleyici olan özelliklerde bir değişiklik gözlemlenmemektedir: yeni makinalar, teknoloji imkanları, esneklik. Bu artılara ülkenin coğrafi konumu, iş gücü maliyetleri ve üretilen ürünlerin kaliteli imajı da eklenmektedir.

Sektördeki büyüme, en büyük 10 şirketin artan gelirleri çerçevesinde en belirgin olarak göze çarpmaktadır. Gelirlerdeki artış, ihracattaki artışın 3 katından fazla olarak % 11 oranında gerçekleşmiştir. Başka olumlu bir gelişme ise, sektördeki bütün şirketlerin yüksek olmasa dahi kazanç gerçekleştirdikleri yönündedir.

Bu yıl da geçmişte olduğu gibi, sektör lideri İtalyan Miroglio şirketi olmuştur. Şirket 65 ülkeye satış yapmaktadır, neredeyse bütün moda markaları ile çalışmaktadır ve 6000'den fazla müşteri içeren bir portföye sahiptir. Şirket yıllık 100 000 civarında sipariş hazırlamaktadır, ayrıca ekonomik krize rağmen Avrupa'da piyasa payını büyütüştür.

Sıralamadaki ikinci yerde de bir değişiklik yoktur – İtalyan Safil şirketinin Bulgaristan Şubesi. Şirket, Filibe'ye yakın olan Skutare köyünün sanayi bölgesinde 2000 yılında kurulmuş olup dokuma ve hazır giyim için taranmış yün ipliği üretmektedir. Şirketin 680 çalışanı vardır ve son yılda gelirleri % 14 oranında artmıştır.

İlk üçte yer alan başka bir İtalyan şirket ise Gabrovo'daki Dzalli şirkettir. Şirket 2001 yılında kurulmuş olup Calzedonia grubunun bir parçasıdır. Dzalli, ana şirket için ve sipariş üzerine yabancı

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

şirketlere üretmenin yanı sıra Intimissimi, Tezenis, Calzedonia, Falconeri markalarına kadın ve erkek iç çamaşırı, T-shirt, bluzlar ve taytlar üretmektedir.

Diğer bir İtalyan şirket ise Duvetica Industrie S.p.a.'nın iştiraki olan ve Dİmitrovgrad'da fabrikası bulunan Duvetica Bulgaria şirkettir. Şirket genellikle ceketler ve kaz tüylü giysiler üretmektedir ve yabancı şirketlerden sipariş üzerine çalışmaktadır.

Bulgar şirketler

Sektörün ilk 10 şirketi arasında geleneksel olarak yerini alan Bulgar şirketi Kalinel 2014 yılı gelirlerini % 23 arttırarak ilk defa 100 Milyon Bulgar Levası gelir eşğini aşmıştır. Kalinel, IKEA'nın en eski ve en büyük tedarikçilerinden biridir. Şirket yastık, battaniye ve ev tekstili üretimi üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Gelirlerinde artış gözlemlenen diğer bir Bulgar şirket ise Burgaz'daki Yana şirkettir. Şirket, Plevne'de havlu üretimi, Panagyurişte'de örme mensucat üretimi ve dış piyasalar için iplik üretimi gerçekleştirmektedir.

İlk 10'da yer alan başka bir Bulgar şirketi GMT-Sofya'dır.

Kuzey yatırımları

Ülkede 50'den fazla fabrika ile çalışan İsviçreli Cross Fashion şirketinin Sofya'daki iştiraki Balkanteks de yabancı şirketleri temsilen Bulgar tekstil sektörünün ilk 10'da yerini almıştır.

Alman Feldhüs Holdinginin Bulgaristan'daki iştiraki Feldüs BG sıralamanın 10. yerini almıştır.

Radina Bankova, mevcut siparişler ve çalışma yoğunluğu sayesinde şirketlerde 2015 yılının ilk aylarında iyimser görüşlerin hakim olduğunu aktarmıştır. Bankova, ülkeye daha çok sipariş veren müşterilerin dönüşünün Avrupa tüketiminin patinaj yapma dönemine denk gelmesini talihsizlik olarak değerlendirmektedir. Ayrıca kadro bulma konusundaki sorunların derinleşmesi sektörü engelleyen bir başka faktör olarak gösterilmektedir.

Sektördeki istihdam

Sektörde istihdama ilişkin analizler mevcut çalışan kadro yaş ortalamasının gittikçe yükseldiğini ve personel bulma zorlukları nedeniyle bazı çalışanların emeklilik yaşını doldurmalarına rağmen çalışmaya devam ettiklerini göstermektedir. Sektöre kadro yetiştiren eğitim sistemi oldukça eskimiş olarak göze çarpmaktadır. Tekstil sektöründe çalışmak ve profesyonel eğitim görmek isteyen öğrencilerin sayısında süregelen bir düşüş gözlemlenmektedir. Gençlerde imalat sanayide çalışmaya yönelik bir isteksizlik belirginleşmektedir. Sektörde istihdam etmek için sadece terzi değil, teknik altyapı ve makinalar için elektrik mühendisleri, teknisyenler ve tesisatçılar da bulmak

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

zorlaşmaktadır. Bulgar Hazır Giyim ve Tekstil Üretici ve İhracatçıları Birliği Başkanı Radina Bankova, söz konusu sorunların derinleşmesinin yanı sıra sektörde çalışan 7000 – 8000 kişinin emekliye ayrılmasının beklendiğini açıklamıştır. Başkan Bankova, iş dünyası ile eğitim sektörü arasında bir bağlantı olmamasının da ciddi bir sorun olduğunun altını çizmiştir. Bundan dolayı gençlik çağında gerekli eğitimi almamış çalışanların eğitimi işe başlamaları ile başlamaktadır.

Diğer taraftan 2013 ve 2014 yıllarındaki kısa duraklamadan sonra 2016 yılında Çalışma ve Sosyal Politika Bakanının 2016 yılında asgari sigorta geliri tabanlarını % 7,5 oranı ile yükseltmek için çalışmaya başlaması beklenmektedir. Son iki yılda asgari ücretin hızlı yükselişi de istihdamı engelleyen unsurlardan biridir.

2015 yılında tekstil sektöründe istihdam edilenlerin sayısı 5000 kişi azalmıştır. Asgari sigorta primlerinin sektör içinde bir anlaşma neticesinde değil de bir idari karara bağlı olarak yükseltilmesi iş piyasasını çok olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bununla birlikte ekonomik dayanağı olmayan asgari ücretin sürekli yükseltilmesi işgücü maliyetlerini yukarıya çekmektedir ve istihdamı zorlaştırmaktadır.

Hazır giyim üretimi ciddi bir gelişme kaydetmektedir. Hazır giyim işletmeleri sadece taşeron olarak faaliyet göstermektedir ve sektör temsilcileri, dağıtım zincirlerinin ve yeni modellerin yaratılmasının zorluk derecesi göz önüne alındığında, bu iş modelinin daha avantajlı olduğu yönünde hemfikirdir. Hazır giyim serilerinin ve tedarik sürelerinin kısa olması taşeron olarak çalışmayı neredeyse alternatifsiz kılmaktadır. Örme mensucat üretimi sabit olarak devam etmektedir. Bu alanda kayda değer bir gelişimin olmaması Bulgar taşeron şirketlere sipariş verecek şirketlerin her geçen gün azalmasından ve müşterilerin hazır ürün satın alma yönündeki tercihlerinden kaynaklanmaktadır.

2014 yılının başında Rusya'dan olan siparişler olumlu bir trend izlerken siyasi kriz nedeniyle bu olumlu eğilim sonlanmış bulunmaktadır. Sorun, Rus müşterilerin siyasi kriz nedeniyle Rusya'ya AB'den olan hazır giyim eşyalarının ithalatına ambargo konulması korkusundan kaynaklanmaktadır. Siyasi krizin iş ilişkilerini dondurmasına rağmen, Rusya pazarı büyüklüğü nedeniyle Bulgar üreticileri nezdinde cazibesini kaybetmemektedir.

İç piyasayı doğrudan etkileyen başka bir neden ise KDV ve Gümrük vergisi kaçırılmasını sağlayan Uzak Doğu'dan olan kayıt dışı ithalat. Bu sorun yıllardır süregelmektedir ve konuda devlet bazında yakın gelecekte ciddi yaptırımların uygulanması beklenmemektedir. Ülkenin hemen hemen tüm şehirlerinde, kayıt dışı ithalat sayesinde ikinci el veya piyasa değeri altında satılan hazır giyim mağazaları mevcuttur. Mağazalar giderlerini karşılamak için genelde % 150 - % 200 kar marjı arası ile çalışmaktadır.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Sektör temsilcileri, taşeron olarak ciddi bir üretim gerçekleştirilmeden, işletmelerin kendi markalarını üretmelerini çok riskli bir girişim olarak değerlendirmektedir.

Çin, hazır giyim serilerinin ve tedarik sürelerinin kısa olması, kalite gereklerinin yüksek olması ve fiyatların düşürülmesine yönelik olan baskılardan dolayı artık Avrupa'dan müşteriler ile çalışmaya sıcak bakmamaktadır. Çin'de ücretlerin artması ile birlikte ülkedeki tüketim de yükselmiş olup üretim iç piyasaya odaklanmıştır. An itibarıyla Avrupa müşterilerinin en fazla sipariş verdiği ülke Çin değil de Bangladeş'tir. Batı Avrupa şirketleri üretimlerini kolay bir şekilde Çin'den Bangladeş'e taşıyacaklarını düşünmüş olmasına rağmen Bangladeş'teki işletmelerin organizasyonu ve iş kültürü karşılına çok farklı bir realite çıkarmıştır. Bangladeş'te sunulan cüzi fiyatlar beraberinde düşük kaliteli üretimi de getirmiştir. Bu eğilim Bulgar işletmelerin lehine olmuştur, çünkü oradan kayan siparişler artık Bulgaristan'a yönelmiştir. Bütün bu olanlara rağmen, Çin, üretimini tüm dünyaya yaymaya devam etmekte ve artık Avrupa'da dahi fabrikalar satın almaktadır.

Bulgaristan, eskimiş istihdam kanunları, bürokratik engeller ve yavaş işleyen idari kurumları nedeniyle hala sektöre yabancı yatırım çekmekte zorlanmaktadır.

Sektördeki ortalama çalışma ücretleri aylık 600 – 700 Bulgar Levası arasındadır (fazla mesai hariç). Düşük nitelikli personel yaklaşık asgari ücret düzeyinde olan 390 Bulgar Levası civarında ücret alırken yönetici kadrolar 800 Bulgar Levasına kadar çıkabilmektedir. Sektördeki kayıt dışı ekonomi ve idari kurumlar tarafından genellikle faaliyetlerini yasalar çerçevesinde yürüten işletmelere yapılan denetimler sektörü olumsuz etkilemektedir. Sektör kuruluşlarının eğittikleri personelin eğitim süresi boyunca asgari sigorta gelirlerinin daha aşağıya çekilmesi yönünde çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca sektör kuruluşları tarafından yürütülen başka bir çalışma ise sektörel kuruluşları ele alan bir yasa çıkartılmasıdır.

Bulgaristan'daki KOBİ Ajansı, AB'nin sağladığı operasyonel programlar finansmanı sayesinde yurtdışında olan fuarlara Bulgar firmalarının katılımını desteklemektedir.

Bulgaristan tekstil sektörü üretimi genellikle sonbahar-kış sezonu odaklıdır. Bu sezon için siparişler Şubat ayı itibarıyla alınmaya başlamaktadır ve yaz aylarında ürünlerin nihai halleri teslim edilmektedir. 181 yıl önce Dobri Jelyazkov'un Sliven'de açtığı tekstil fabrikası Bulgaristan'da tekstil sektörünün başlangıcını koymuştur.

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ek 2:

TABLO VE GRAFİKLER

BULGARİSTAN'IN İTHALAT RAKAMLARI

GTİP KODU	ÜRÜN ADI	BULGARİSTAN'IN DÜNYADAN İTHALATI		
		2012	2013	2014
61	Articles of apparel, accessories, knit or crochet	259,987	282,954	311,689
62	Articles of apparel, accessories, not knit or crochet	210,580	241,957	276,024
60	Knitted or crocheted fabric	236,105	264,467	268,915
51	Wool, animal hair, horsehair yarn and fabric thereof	208,511	221,484	246,361
55	Manmade staple fibres	189,912	213,098	235,161

Para birimi: bin ABD Doları

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

GTİP KODU	ÜRÜN ADI	BULGARİSTAN'IN TÜRKİYEDEN İTHALATI		
		2012	2013	2014
61	Articles of apparel, accessories, knit or crochet	42,696	42,231	46,157
62	Articles of apparel, accessories, not knit or crochet	19,820	33,550	30,190
60	Knitted or crocheted fabric	54,191	66,653	67,574
51	Wool, animal hair, horsehair yarn and fabric thereof	4,366	3,802	3,497
55	Manmade staple fibres	39,147	44,037	41,551

Para birimi: bin ABD Doları

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014

Product : 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

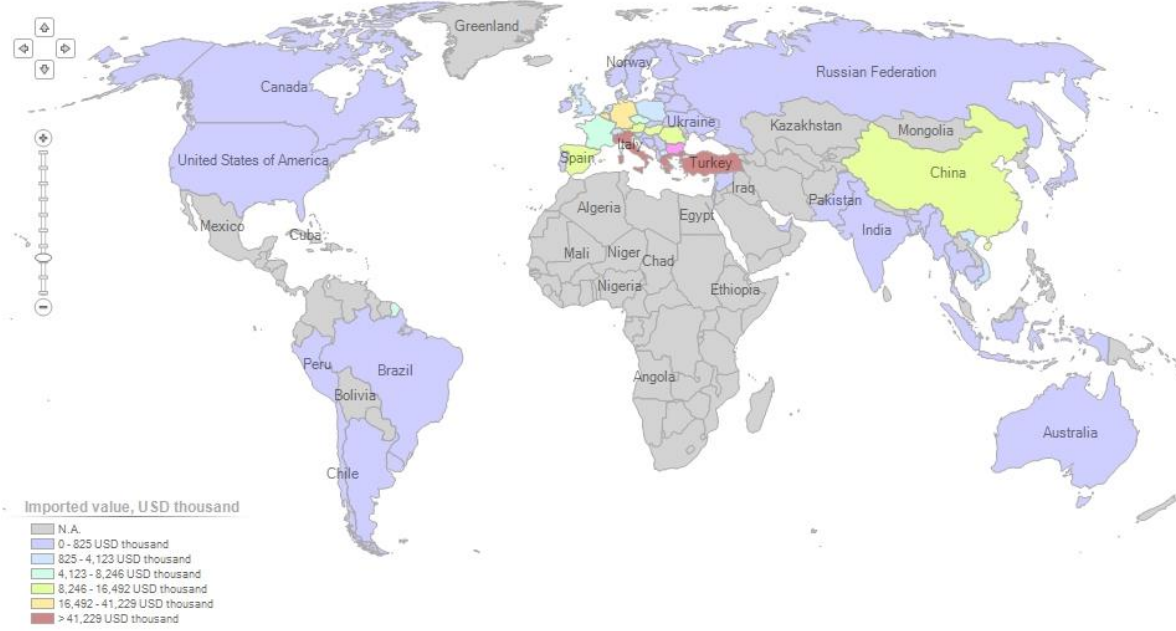

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014

Product : 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

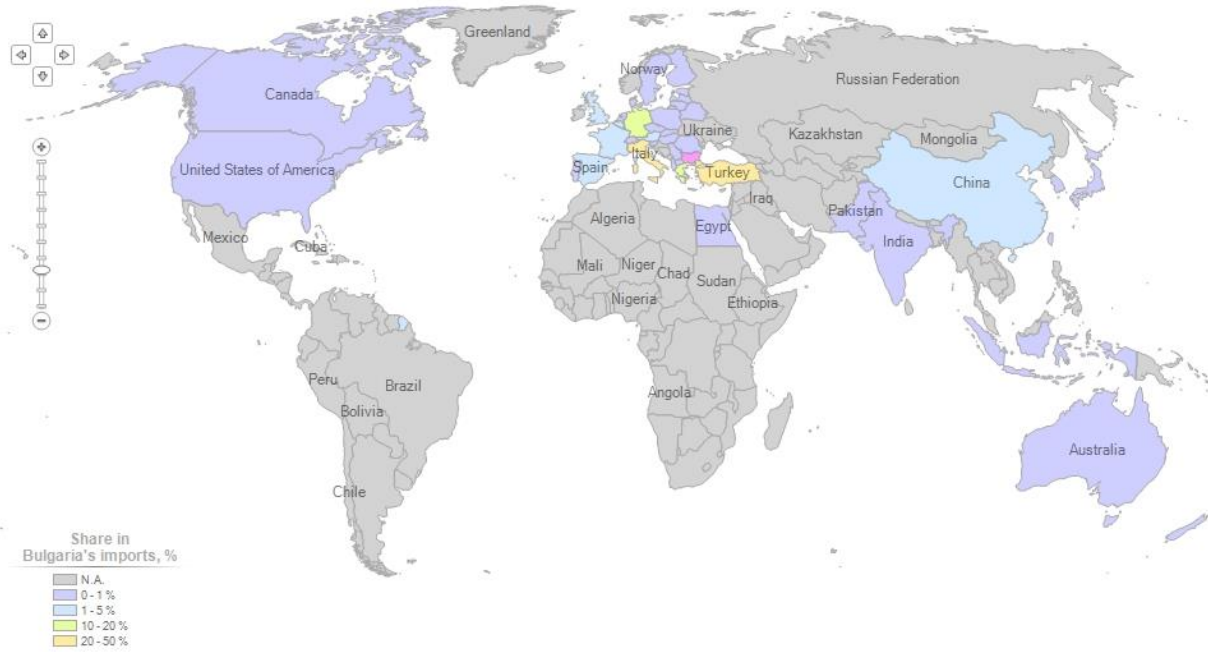

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

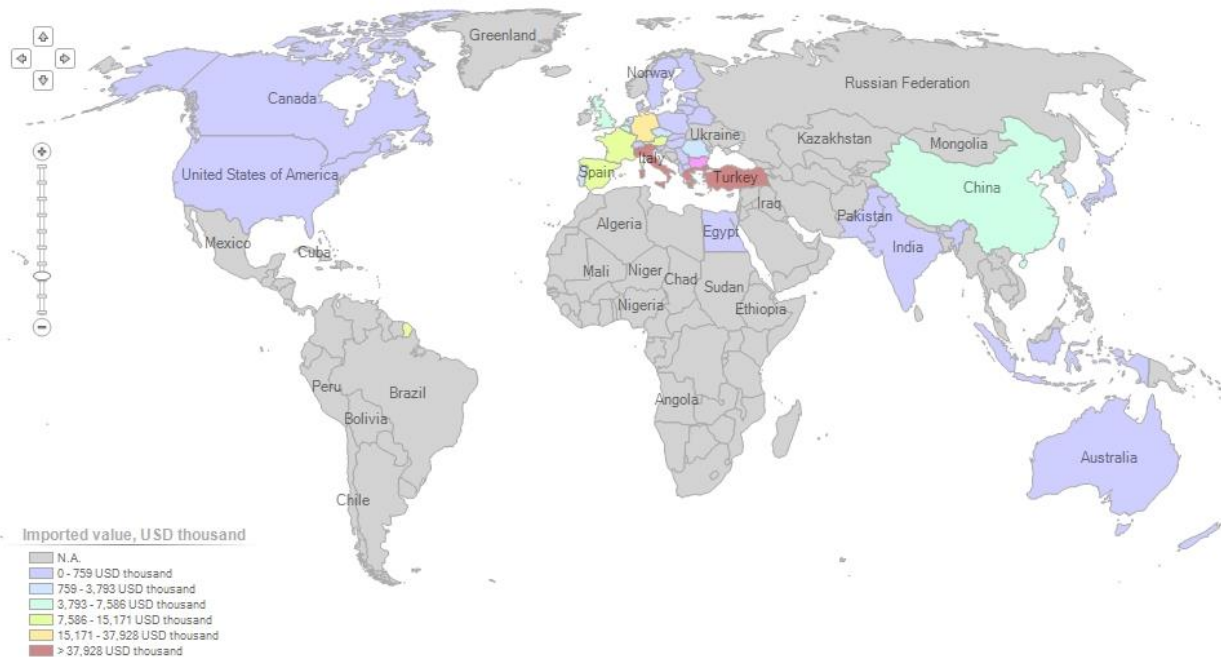
List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014

Product : 60 Knitted or crocheted fabric

List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014

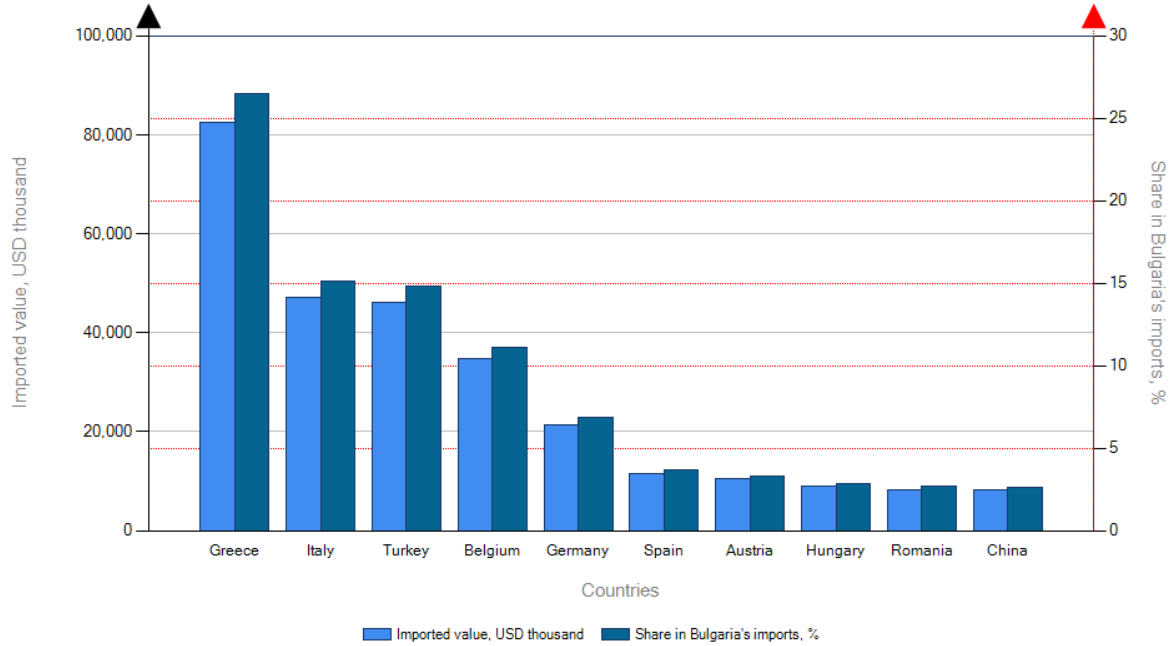
Product : 60 Knitted or crocheted fabric

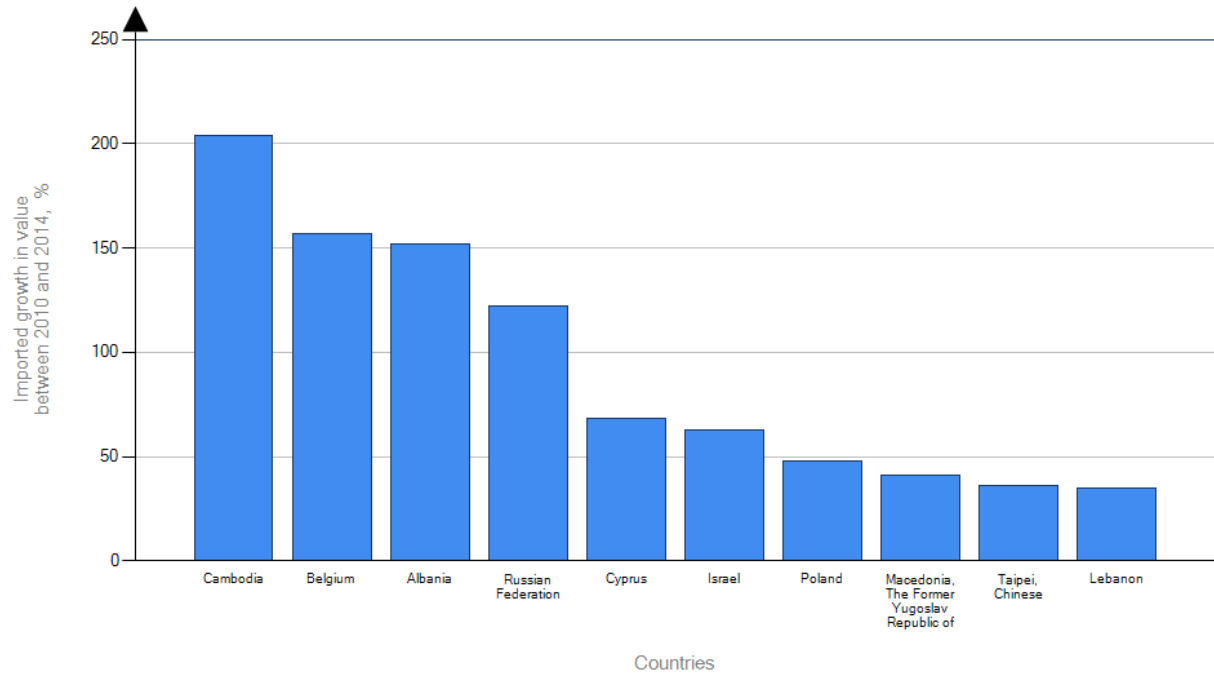

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014
Product : 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

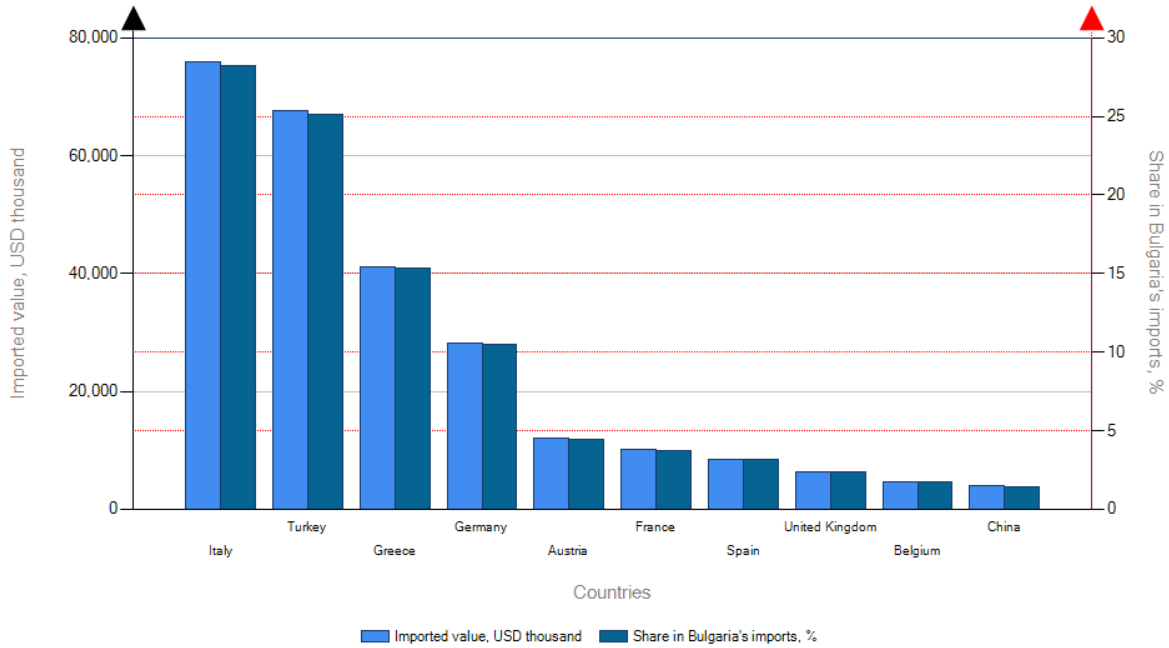
List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014
Product : 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

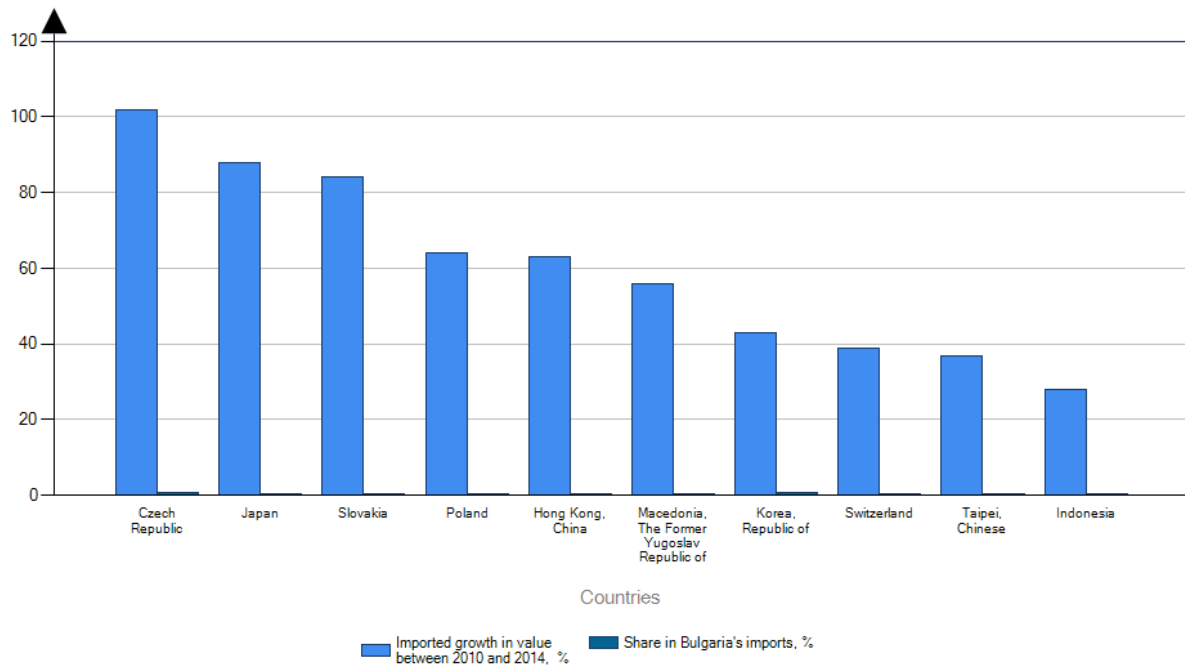

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014
Product : 60 Knitted or crocheted fabric

List of supplying markets for a product imported by Bulgaria in 2014
Product : 60 Knitted or crocheted fabric

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

BULGARİSTAN'IN İHRACAT RAKAMLARI

GTİP KODU	ÜRÜN ADI	BULGARİSTAN'IN DÜNYAYA İHRACATI		
		2012	2013	2014
61	Articles of apparel, accessories, knit or crochet	711,828	813,329	843,061
62	Articles of apparel, accessories, not knit or crochet	949,452	1,021,449	1,056,250
60	Knitted or crocheted fabric	28,390	31,317	34,346
51	Wool, animal hair, horsehair yarn and fabric thereof	107,593	122,976	129,893
55	Manmade staple fibres	115,083	129,175	136,822

Para birimi: bin ABD Doları

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

GTİP KODU	ÜRÜN ADI	BULGARİSTAN'IN TÜRKİYEYE İHRACATI		
		2012	2013	2014
61	Articles of apparel, accessories, knit or crochet	4,291	5,675	3,220
62	Articles of apparel, accessories, not knit or crochet	21,905	35,943	27,453
60	Knitted or crocheted fabric	2,282	3,312	4,102
51	Wool, animal hair, horsehair yarn and fabric thereof	2,950	3,040	3,745
55	Manmade staple fibres	7,786	8,996	6,491

Para birimi: bin ABD Doları

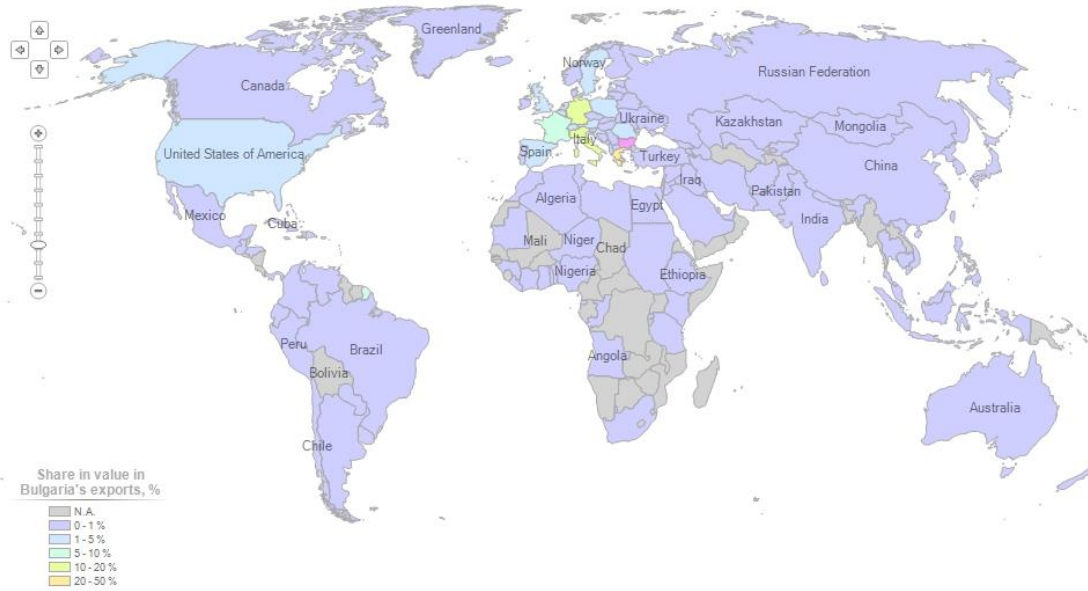

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

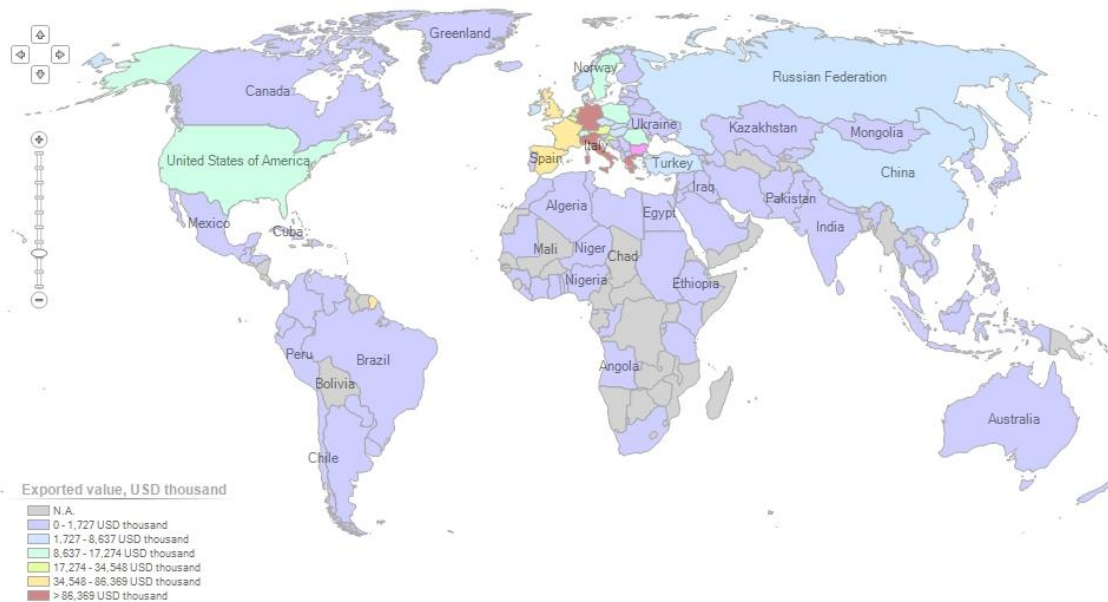
List of importing markets for a product exported by Bulgaria in 2014

Product : 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

List of importing markets for a product exported by Bulgaria in 2014

Product : 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

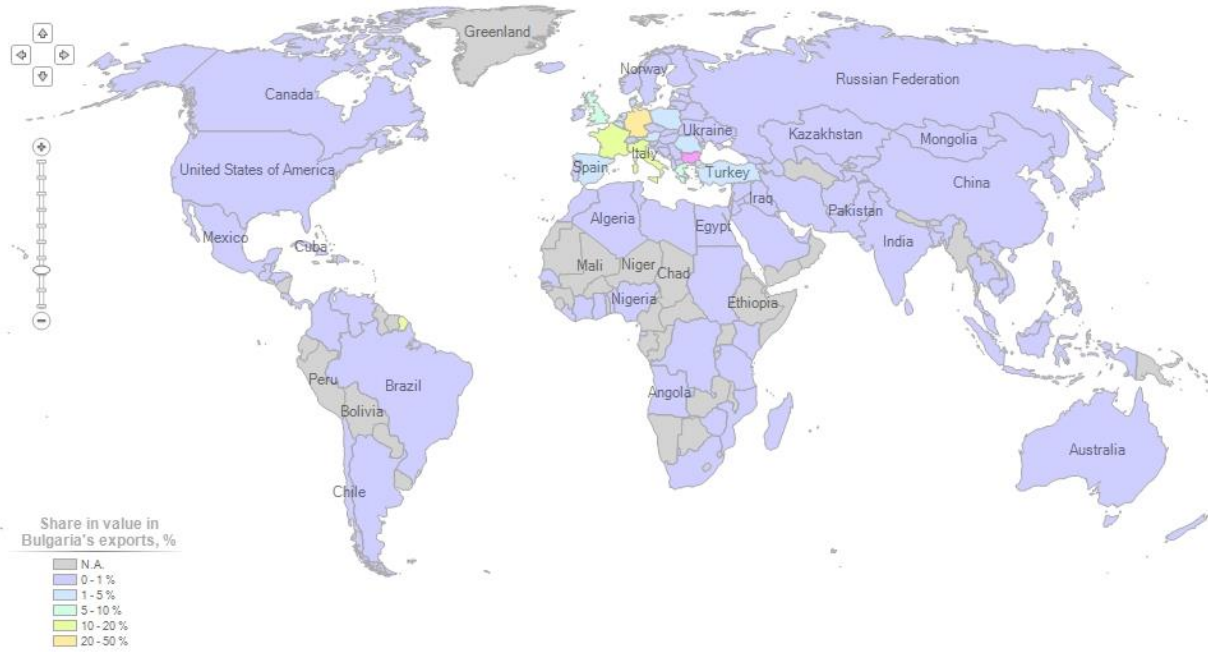

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

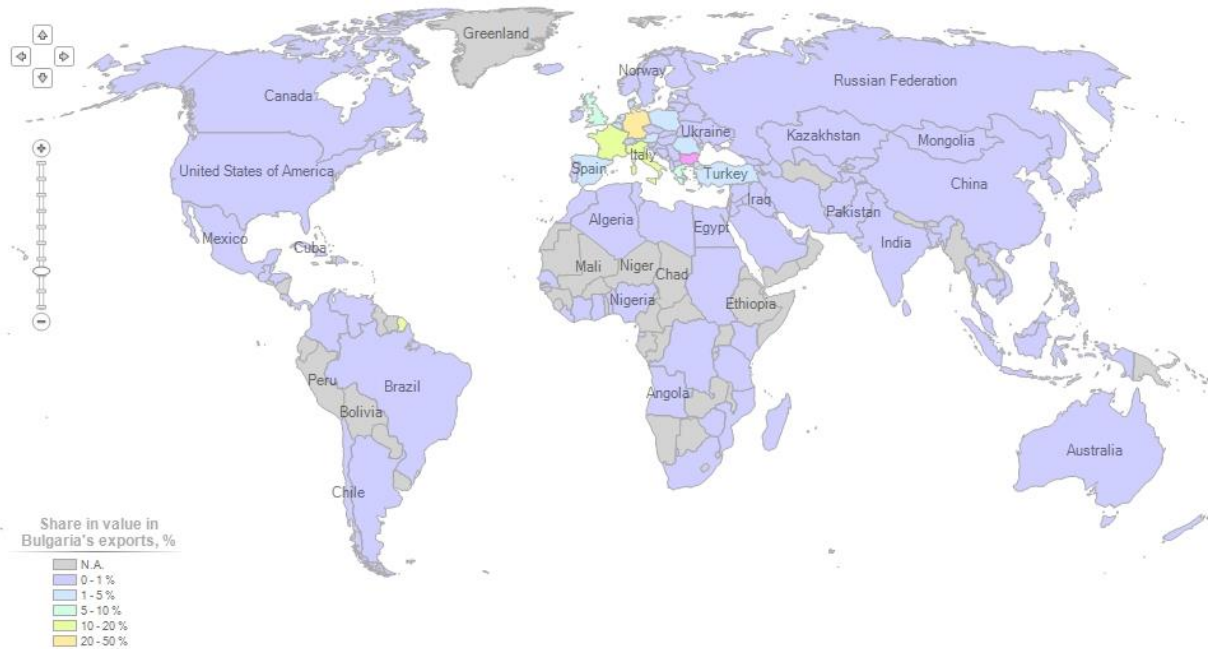
List of importing markets for a product exported by Bulgaria in 2014

Product : 62 Articles of apparel, accessories, not knit or crochet

List of importing markets for a product exported by Bulgaria in 2014

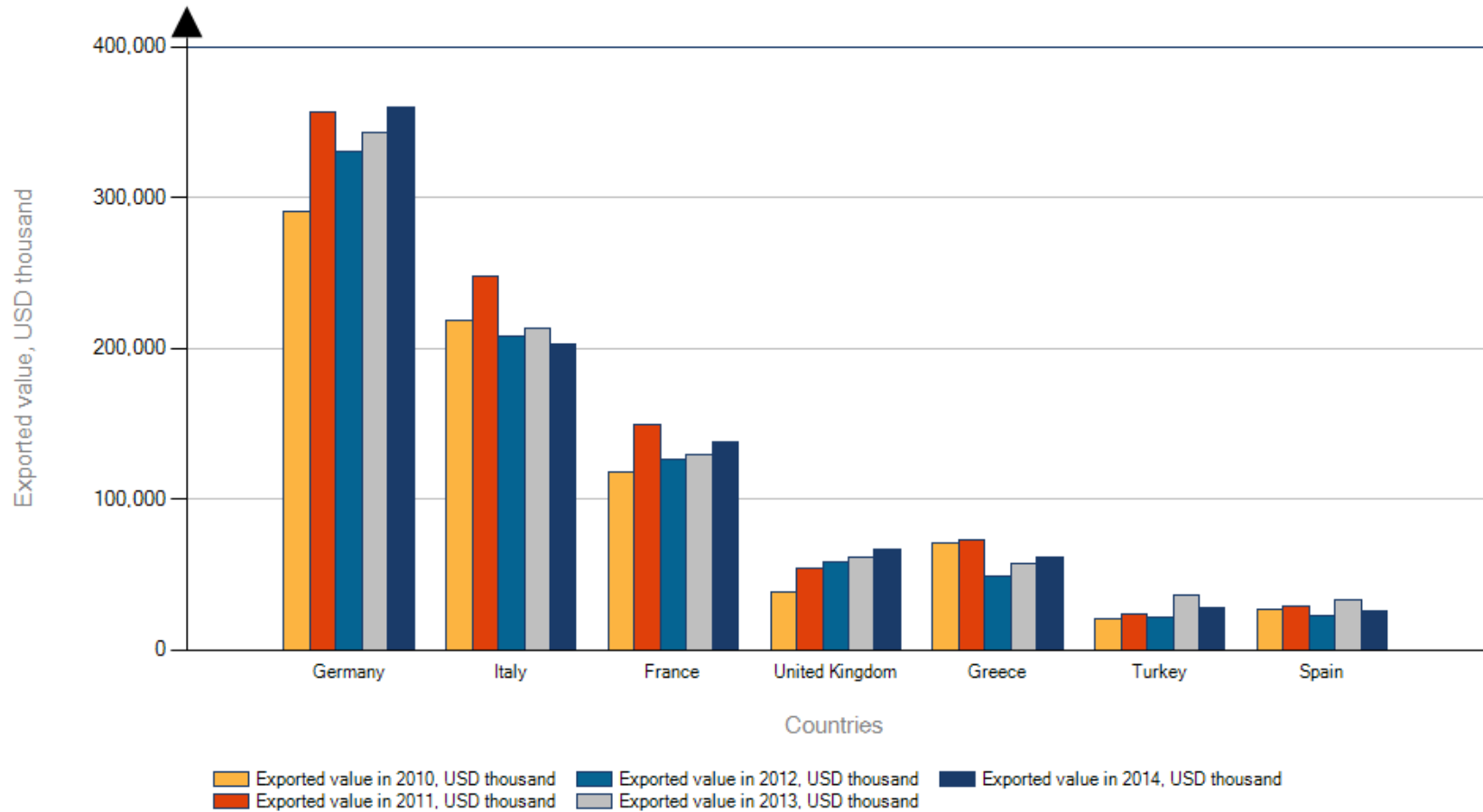
Product : 62 Articles of apparel, accessories, not knit or crochet

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

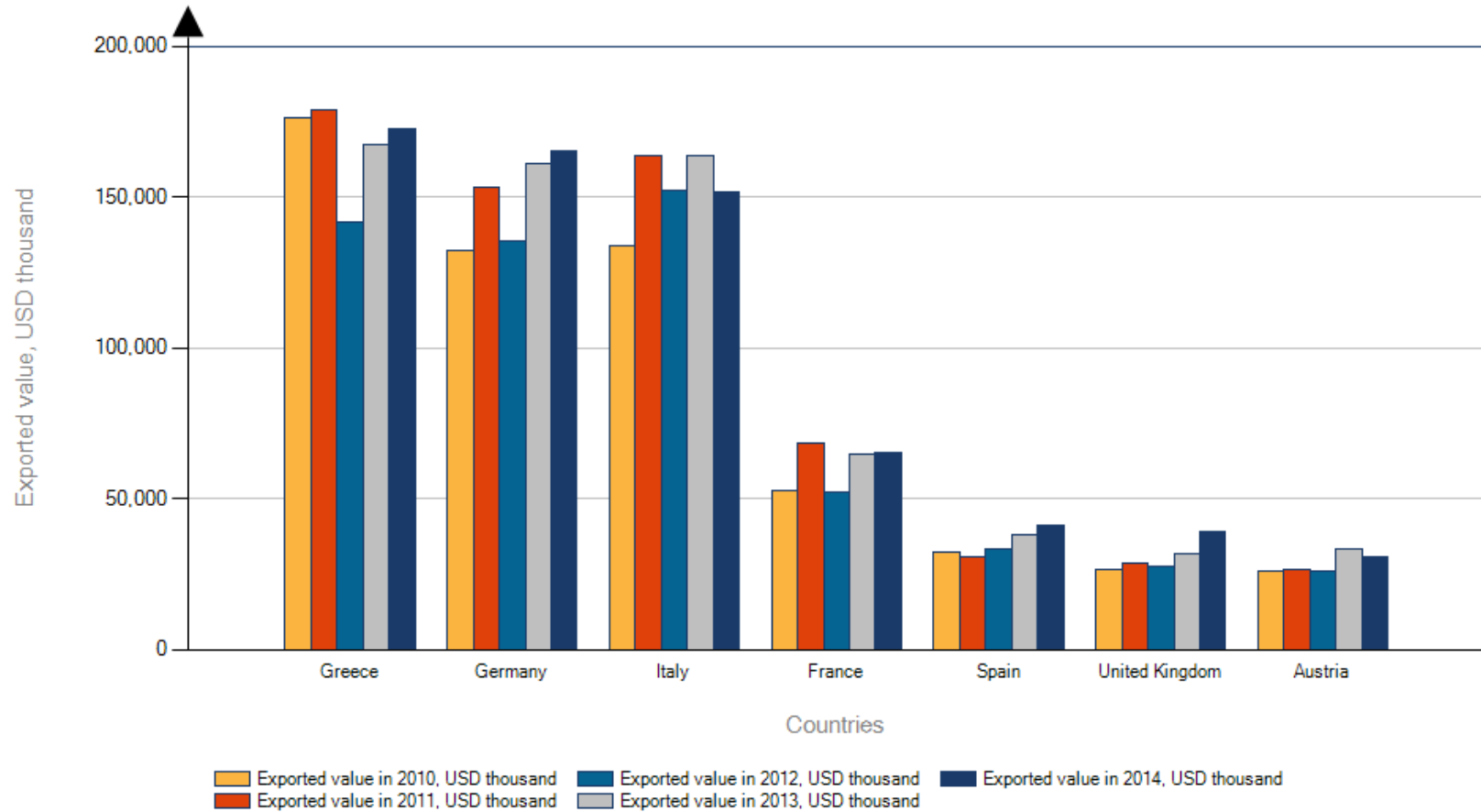
List of importing markets for a product exported by Bulgaria
Product: 62 Articles of apparel, accessories, not knit or crochet

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

List of importing markets for a product exported by Bulgaria
Product: 61 Articles of apparel, accessories, knit or crochet

SOFYA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

List of importing markets for a product exported by Bulgaria
Product: 55 Manmade staple fibres

